

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากกระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) โดยประชาคมโลกจะมีการสร้างความร่วมมือในทุกระดับภูมิภาคเพื่อขยายฐานอำนาจและเพิ่มพลังการต่อรองระหว่างกัน มีการขับเคลื่อนทุกหน่วยสังคม การหลอมรวมวัฒนธรรม (Saavedra, A. R., & Darleen Opfer, V., 2012) (Gut, D. M., 2011) และจากเดิมที่ครูเป็นผู้บอกความรู้ สำหรับในศตวรรษใหม่ ครูจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กำกับและช่วยเหลือโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาและสร้างความรู้ขึ้นเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) ส่วน Gut, D. M. (2011) Rotherham, A. J., & Willingham, D. (2009) Saavedra, A. R., & Darleen Opfer, V. (2012) และ The North Central Regional Educational Laboratory and the Metiri Group (2003) ได้กำหนดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่อยู่บนวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “ครูต้องไม่เน้นการสอน แต่ต้องเน้นการออกแบบการสอน โดยการใช้ Coach/Coaching” “Teach Less-Learn More” “สอนให้น้อย ให้เรียนรู้มากๆ” สามารถสรุปทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต คือ “3R” ประกอบด้วย 1) อ่านออก (Reading) 2) เขียนได้ ((W)Riting) และ 1.3) คิดเลขเป็น ((A)Rithmetics) และ “7C” ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) 3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural understanding) 4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration teamwork and leadership) 5) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information and media literacy) 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT literacy) และ 7) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and learning skills) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูให้มีสมรรถนะ (competency) มีคุณลักษณะทั้งในด้านพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งครูให้ประสบผลสำเร็จ (Klein, J. D. & Richey. R. C., 2005) สอดคล้องตามความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 กำหนดคุณลักษณะของครูว่าในด้านการจัดการศึกษา ครูจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ไว้เนื้อหาที่สอน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของ ผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและใช้วิธีการประเมินที่ หลากหลาย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 18 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการ วางรากฐานที่สำคัญให้กับมนุษย์ นักจิตวิทยาพัฒนาการและนักการศึกษาหลายท่านมีความเห็น สอดคล้องกันว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นของชีวิตมนุษย์เป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุดเพราะเป็นวัยแห่ง การวางรากฐานและเป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต เป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต ตลอดจนเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด พัฒนาการที่สำคัญในช่วงนี้ ได้แก่ กระบวนการ เจริญเติบโตทางร่างกาย การเรียนรู้และการรับรู้ ความคิดและการมีเหตุผล ตลอดจนพัฒนาการที่ เกี่ยวข้องกับความเข้าใจที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพและความเข้าใจตนเอง ดังนั้น พัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ จึงมีความสำคัญต่อเด็กมากที่สุดผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงต้องรู้และ เข้าใจในธรรมชาติของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูปฐมวัย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการอบรมสั่ง สอนและเลี้ยงดูเด็ก รองจากบิดามารดา ซึ่งจะต้องทำตัวให้เหมือนแม่ พี่เลี้ยงเด็กและเพื่อน เพื่อให้เกิด ความอบอุ่น และไว้วางใจ ครูปฐมวัยจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ความรู้สึก ความนึกคิด และทัศนคติของเด็ก จึงต้องรู้และเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ครูปฐมวัยจึงเป็นครูที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจาก ครูผู้สอนในระดับอื่นๆ ดังนั้น การพัฒนานักศึกษาศาขาศึกษาปฐมวัยเพื่อที่จะเป็นครูปฐมวัยต่อไปจึงมี ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง จึงควรมีการศึกษาพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษ ศาขาศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทาง การศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาศา ขาศึกษาปฐมวัย

นอกจากนี้ การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ในระยะหลังให้ความสำคัญกับการ พัฒนา (development) ปัญหาวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึงพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น การตอบปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องใช้วิธีการวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลระยะยาว (longitudinal data) หรือการเก็บข้อมูลด้วยการวัดซ้ำ (repeated measurement) จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมโดย ใช้เครื่องมือชุดเดิม (Joreskog and Sorbom,1989) สำหรับจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อตอบปัญหา วิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้นแบ่งได้ 2 ประการ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ประการแรก เพื่อการ วัดและการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง (measure and analysis of change) ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นจากการแทรกแซงหรือการจัดการกระทำ (intervention manipulation) โดยจะศึกษาถึง ปริมาณการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างผลการวัดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป และวิเคราะห์ว่าตัวแปรใดเป็น สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติดังกล่าว ประการที่สอง เพื่อศึกษาความแตกต่าง ระหว่างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการวัดครั้งแรกกับการวัด ครั้งหลัง และศึกษาถึงขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุว่ามีความแปรเปลี่ยนระหว่างการ

วัดแต่ละครั้งหรือไม่ ผลการศึกษาวิเคราะห์ทำให้สามารถวางแผนพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาที่พึงประสงค์ต่อไป

คุณประโยชน์ของการวัดการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อการศึกษาพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์หรือตัวบ่งชี้ มีผลทำให้นักวิจัยได้ร่วมกันพัฒนาวิธีวิทยาการวัดพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง นักวิจัยแบ่งกลุ่มวิธีวิทยาการวัดการเปลี่ยนแปลงตามลักษณะของวิธีการวัด และผลของการวัดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิม และการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่ม คือ สำหรับการวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมจะรวมเฉพาะวิธีการวัดที่ใช้ข้อมูลที่มีการวัดเพียง 2 ครั้ง และใช้สถิติไม่ยุ่งยากนัก ส่วนการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ อันเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในระยะหลังใช้การวิเคราะห์ทางสถิติระดับสูง เช่น โมเดลลิสเรล หรือโมเดลเชิงเส้นระดับลดหลั่นเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ทำให้ได้สารสนเทศมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ลักษณะโมเดลพัฒนาการได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาวของคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยอีกประเด็นเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ทั้งหมด คือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย และกลุ่มสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยในการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยในอนาคตต่อไปได้ และส่งผลต่อเนื่องไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของกรอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ทั้งหมด คือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย และกลุ่มสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย
4. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

5. เพื่อตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการนำแนวทางไปทดลองใช้ด้วยการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาว

6. เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้คือ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาและตรวจสอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

1.1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการสัมภาษณ์แบบจัดกลุ่มสนทนา (focus group interview) ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 10 คน รวม 30 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 35 คน

1.2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบคุณภาพของคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และเครื่องมือวิจัยคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดรวม 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 15 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 50 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาและตรวจสอบแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการสัมภาษณ์แบบจัดกลุ่มสนทนา (focus group interview) ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 10 คน รวม 40 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 35 คน

2.2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบคุณภาพของแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดรวม 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 15 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 50 คน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

1) กลุ่มตัวอย่างในการประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย แห่งละ 4 คน รวม 40 คน 2) กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 10 คน รวม 100 คน และ 3) กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 30 คน รวม 300 คน รวมทั้งสิ้น 440 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่นำแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไปทดลองใช้ คือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย จาก 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้) และจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภูมิภาคละแห่ง รวม 5 แห่ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้) และจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 3 ครั้ง จากผู้มีส่วนได้เสีย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 15 คน รวม 3 ครั้งเป็นรายไตรมาส เก็บรวบรวมข้อมูลรวม 45 ชุด และกลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 60 คน รวม 300 คน รวม 3 ครั้งเป็นรายไตรมาส เก็บรวบรวมข้อมูลรวม 900 ชุด รวมทั้งสิ้น 945 ชุด

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ชุดของกิจกรรมทางวิชาการที่ได้รับการออกแบบอย่างมีระบบ โดยมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนานักศึกษาสาขาปฐมวัย ทั้งนี้แนวทางฯ มีสาระประกอบด้วยความเป็นมา วัตถุประสงค์ โครงสร้างของแนวทาง เนื้อหาสาระของแนวทาง กิจกรรมของแนวทาง และเครื่องมือประเมินผลที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ และประเมินจากผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึงพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สามารถอธิบายมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย สาระของหลักสูตรปฐมวัยศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย จิตวิทยาครูปฐมวัย การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดประสบการณ์

ได้อย่างเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย อธิบาย แนวคิด หลักการ ทฤษฎีด้านการศึกษาปฐมวัย การวัด พัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้อง ตลอดจน มีการพัฒนาความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยที่ทันสมัย

คุณลักษณะด้านความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สามารถอธิบายพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาตามวัยของเด็กปฐมวัย และสามารถจัดประสบการณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จัดสุขอนามัยและโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย และจัดกิจกรรม/ประสบการณ์/โครงการที่ส่งเสริมสุขอนามัยสำหรับเด็กปฐมวัย ตลอดจน สามารถประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สามารถวางแผนการจัดประสบการณ์และเตรียมการจัดประสบการณ์ บริหารจัดการชั้นเรียน และออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จัดทำแผนจัดการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ จัดหาและผลิตสื่อ เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย สามารถในการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป ตลอดจน สามารถในนำผลการประเมินพัฒนาการคุณภาพของผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สามารถในการวางแผนการจัดประสบการณ์โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเด็กปฐมวัย จัดประสบการณ์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ตลอดจน จัดประสบการณ์โดยบูรณาการด้านคุณธรรม จริยธรรมกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถในการจัดกิจกรรมได้หลากหลายโดยให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสเลือกตัดสินใจในการปฏิบัติตามความสนใจของตนเอง สามารถการพัฒนานวัตกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติการจริงเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดของเด็กปฐมวัย จัดประสบการณ์โดยให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

คุณลักษณะด้านการสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สามารถสื่อสารด้วยการพูดที่สร้างสรรค์กับเพื่อนนักศึกษา อาจารย์ และเด็กปฐมวัย สามารถเขียนและนำเสนอผลงานที่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกันได้ สื่อสารข้อมูลข่าวสารที่ได้รับให้ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารด้านการศึกษาปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและชัดเจน มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารด้านการศึกษาปฐมวัยกับชาวต่างชาติให้เข้าใจกันได้ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสืบค้น ส่งผ่าน และเผยแพร่ข้อมูล

คุณลักษณะด้านการวิจัย หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยในเนื้อหาสาระที่วิจัย เข้าใจในปัญหาหรือแนวทางที่ต้องการจะพัฒนาที่จะต้องทำวิจัยได้ สามารถเลือก

ทบทวน วิเคราะห์และประเมินเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ระบุ และจำแนกปัญหาในการวิจัย ตั้งคำถามวิจัย กำหนดขอบเขตของการวิจัย ระบุตัวแปรที่สำคัญในเรื่องที่ดำเนินการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย เลือกแบบวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัย ทดสอบสมมติฐานได้ครบถ้วนตามที่ผู้วิจัย กำหนดไว้ ระบุประชากรในการวิจัยและหรือกลุ่มตัวอย่าง เลือกและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ทางสถิติได้อย่างเหมาะสมเพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึงพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัย ในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของมหาวิทยาลัย แต่งกายสะอาด สุภาพ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย พุดจาโดยใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง มีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย กล้าแสดงความคิดเห็นต่อหน้าชั้นเรียน เคารพและรับฟังการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

คุณลักษณะด้านจิตใจ หมายถึงพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่มีความโอปอ้อมอารี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีจิตสาธารณะ มีความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้อื่น มีความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและควบคุมอารมณ์ได้ ไม่เห็นแก่ตัวและไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นกันเองกับทุกคน ปรับตัวให้เข้าได้กับทุกคน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีสุขภาพจิตดี

คุณลักษณะคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่มีความเมตตา เอาใจใส่ และเป็นกันเองกับเด็ก ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความขยันหมั่นเพียร มีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติในสิ่งดีงามเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรักและความศรัทธาในอาชีพครู ประพฤติปฏิบัติตนโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ อยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

2. ทำให้ได้เครื่องมือประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดทั้งความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ และจากผู้มีส่วนได้เสีย และผ่านการตรวจสอบความเที่ยง (reliability)

3. ทำให้ทราบผลประเมินระดับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยจากผู้มีส่วน

ได้เสีย (stakeholders) 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา และกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

4. ทำให้ได้แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากการนำไปทดลองใช้โดยเป็นการศึกษาระยะยาว จากการศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาวของคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษารายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกนำเสนอเป็น 7 ตอน คือ ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตอนที่ 3 สาระเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ตอนที่ 4 สาระเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ ตอนที่ 5 แนวคิดในการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตอนที่ 7 กรอบความคิดในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็น 3 หัวข้อย่อยดังนี้คือ 1) สาระของการศึกษาและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และ 2) องค์ประกอบและปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1) สาระของการศึกษาและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยประชาคมโลกจะมีการสร้างความร่วมมือในทุกระดับภูมิภาคเพื่อขยายฐานอำนาจและเพิ่มพลังการต่อรองระหว่างกัน มีการขับเคลื่อนทุกหน่วยสังคม การหลอมรวมวัฒนธรรม (Saavedra, A. R., & Darleen Opfer, V., 2012) (Gut, D. M., 2011) นอกจากนี้การศึกษาแบบดั้งเดิมจะถูกเปรียบเทียบและวิพากษ์โดยนวัตกรรมทางการศึกษา การศึกษาในอนาคตจะเป็นการศึกษาที่ไร้ขีดจำกัดในด้านของเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนและเนื้อหาที่สอน (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555) วิธีการเรียนรวมทั้งวิธีการประเมิน สถาบันการศึกษาในระบบอาจจะมียุทธศาสตร์น้อยลง ในขณะที่สถาบันการศึกษาตามอัธยาศัยและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทำให้โอกาสในการเรียนรู้มีมากขึ้น และแน่นอนว่าจากเดิมที่ครูเป็นผู้บอกความรู้ สำหรับในศตวรรษใหม่ ครูจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กำกับและช่วยเหลือโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาและสร้างความรู้ขึ้นเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555)

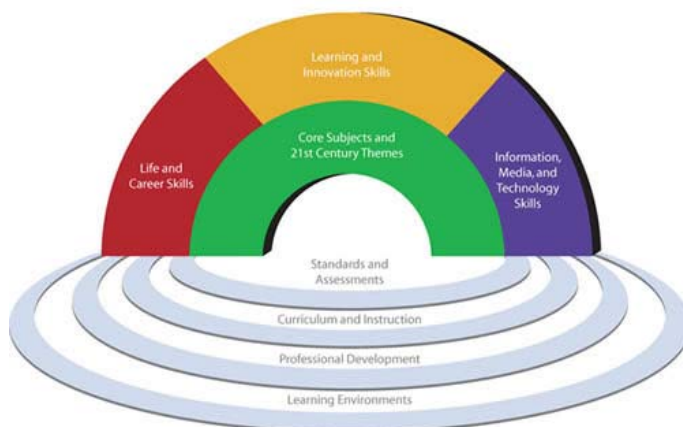
Gut, D. M. (2011) Rotherham, A. J., & Willingham, D. (2009) Saavedra, A. R., & Darleen Opfer, V. (2012) และ The North Central Regional Educational Laboratory and the Metiri Group (2003) กล่าวถึงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น นักวิชาการได้กำหนดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่อยู่บนวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “ครูต้องไม่เน้นการสอน แต่ต้องเน้นการออกแบบการสอน โดยการใช้ Coach/Coaching” “Teach Less-Learn More” “สอนให้น้อย ให้เรียนรู้มากๆ” สามารถสรุปทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต ดังนี้คือ

1.1) 3R ประกอบด้วย 1.1) อ่านออก (Reading) 1.2) เขียนได้ ((W)Riting) และ 1.3) คิดเลขเป็น ((A)Rithmetics)

1.2) 7C ประกอบด้วย 2.1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) 2.2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

(Creativity and innovation) 2.3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural understanding) 2.4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration teamwork and leadership) 2.5) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information and media literacy) 2.6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT literacy) และ 2.7) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and learning skills)

Gut, D. M. (2011) Saavedra, A. R., & Darleen Opfer, V. (2012) และ Claro, M., Preiss, D., San Martin, E., Jara, I., Hinostroza, J. E., Valenzuela, S., Cortes, F., & Nussbaum, M. (2012) การรอบรู้สาระวิชามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของนักเรียน สาระวิชาหลักได้แก่ ภาษาอังกฤษ การอ่านภาษาของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครองและความเป็นพลเมืองที่ดีแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ที่นอกเหนือไปจากวิชาหลักต่างๆ เช่น ความรู้เรื่องโลก (Global Awareness) ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial Economic Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) แสดงให้เห็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2) องค์ประกอบและปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบและปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลได้เป็นอย่างดี ได้แก่ มาตรฐาน หลักสูตรและการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การพัฒนามืออาชีพ การประเมินด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 จะต้องสอดคล้องกับระบบสนับสนุนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียน Gut, D. M. (2011) Rotherham, A. J., & Willingham, D. (2009) Saavedra, A. R., & Darleen Opfer, V. (2012)

และ The North Central Regional Educational Laboratory and the Metiri Group (2003) มีรายละเอียด ดังนี้คือ

2.1) มาตรฐานศตวรรษที่ 21

- มุ่งเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาและความเชี่ยวชาญ
- สร้างความเข้าใจระหว่างวิชาหลัก เช่นเดียวกับรูปแบบสหวิทยาการศตวรรษที่ 21
- เน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่าความรู้แบบผิวเผิน
- การมีส่วนร่วมของนักเรียนกับข้อมูลและเครื่องมือในโลกแห่งความเป็นจริงและพวกเขาจะพบผู้เชี่ยวชาญในวิทยาลัยหรือในที่ทำงานและ ชีวิตนักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อทำงานอย่างแท้จริง การแก้ปัญหาที่มีความหมาย
- การมีมาตรการหลายๆ รูปแบบของการเรียนรู้

2.2) หลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21

- สอนทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแยกกันในบริบทของวิชาหลักและรูปแบบสหวิทยาการในศตวรรษที่ 21
- มุ่งเน้นไปที่การให้โอกาสสำหรับการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในเนื้อหาและวิธีการตามความสามารถในการเรียนรู้
- ช่วยให้วิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมที่บูรณาการการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนแนวทางเพิ่มเติมในการใช้ปัญหาเป็นฐาน และทักษะการคิดขั้นสูง
- สนับสนุนให้รวมทรัพยากรของชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

2.3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

- สร้างการเรียนรู้วิถีปฏิบัติที่สนับสนุนความต้องการของมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่จะสนับสนุนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยทักษะในศตวรรษที่ 21
- สนับสนุนการเรียนรู้ชุมชนมีอาชีพที่ช่วยให้การศึกษาเพื่อการทำงานร่วมกันแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีและบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการปฏิบัติในชั้นเรียน
- ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ในงานที่เกี่ยวข้องในโลกศตวรรษที่ 21 ในสภาพแวดล้อมจริง (เช่น ปฏิบัติจริงหรือผ่านการทำงานที่ใช้ตามโครงการหรืออื่นๆ)

2.4) การพัฒนาอาชีพในศตวรรษที่ 21

- ครูมีแนวทางการสอนมีความสามารถสำหรับการบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 เครื่องมือและกลยุทธ์การเรียนการสอนไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนของพวกเขา
- การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการทำโครงการ
- แสดงให้เห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจริงสามารถเพิ่มการแก้ปัญหาการคิดเชิงวิพากษ์และอื่นๆ ทักษะในศตวรรษที่ 21
- ช่วยให้มีอาชีพในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับครูที่ 21 ว่ารูปแบบชนิดของการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ดีที่สุดส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียน
- การพัฒนาความสามารถในการระบุตัวตนของนักเรียนโดยครูมีรูปแบบการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียน

- ช่วยให้ผู้พัฒนาความสามารถในการใช้กลยุทธ์ต่างๆ (เช่นการประเมินผลการเรียนการสอน) ถึงนักเรียนที่มีความหลากหลายและสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความแตกต่างการเรียนการสอนและการเรียนรู้
- รองรับการประเมินผลอย่างต่อเนื่องของการพัฒนาทักษะของนักเรียนศตวรรษที่ 21
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนของผู้ปฏิบัติงานโดยการหันหน้าเข้าหากันการสื่อสารเสมือนและผสม
- ใช้รูปแบบความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความยั่งยืนของการพัฒนาวิชาชีพ
- เรียนรู้การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการทำงานสำหรับการเรียนรู้เป็นกลุ่มทีมและรายบุคคล
- สนับสนุนการติดต่อกับชุมชนและการมีส่วนร่วมระหว่างต่างชาติในการเรียนรู้โดยตรงและออนไลน์

การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในศตวรรษที่ 21 อาศัยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ที่จำเป็นในการใช้ชีวิตและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถการใช้ชีวิต การทำงาน ดำรงชีพอยู่ได้กับภาวะเศรษฐกิจในสังคมโลกปัจจุบัน

2.5) การประเมินด้านทักษะในศตวรรษที่ 21

- รองรับความสมดุลของการประเมินรวมทั้งมีคุณภาพสูงการทดสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพสูงพร้อมกับการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ
- เน้นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ถูกฝังลงในการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน
- การประเมินการใช้เทคโนโลยีให้มีความสมดุล ความชำนาญนักเรียนซึ่งเป็นการวัดทักษะในศตวรรษที่ 21
- ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนนักศึกษาที่แสดงให้เห็นการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อการศึกษาและการทำงานในอนาคต
- ช่วยให้มีมาตรการการประเมินประสิทธิภาพระบบการศึกษาในระดับที่สูงประเมินถึงสมรรถนะของนักเรียนด้านทักษะในศตวรรษที่ 21

สรุปได้ว่าในศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากกระแสโลกาภิวัตน์ ครูจะต้องมีการปรับการจัดการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ “3R” และ “7C” สำหรับองค์ประกอบและปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลได้เป็นอย่างดี ได้แก่ มาตรฐาน หลักสูตรและการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพ การประเมินด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 จะต้องสอดคล้องกับระบบสนับสนุนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ผู้วิจัยนำเสนอการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็น 5 หัวข้อย่อย ดังนี้คือ 1) ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และ 3) หลักการในการ

จัดการศึกษาระดับปฐมวัย 4) การจัดสภาพแวดล้อมอาคารและสถานที่สำหรับเด็กปฐมวัย และ 5) แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1) ความหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การบริการ การดูแล และการให้การศึกษแก่เด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี โดยจัดเป็นระบบเรียกว่า Educare (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2542)

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุแรกเกิดถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวมีลักษณะพิเศษ ที่แตกต่างจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้สำคัญต่อการสร้างรากฐานบุคลิกภาพและ การพัฒนาทางสมองซึ่งอาจมีชื่อเรียกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการและจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543)

สรุป การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เพื่อให้เด็กมีความพร้อมและมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ -จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นการวางพื้นฐานทางการศึกษาให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาต่อไป

2) ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

Edgar (2002) Brockman, R., Fox, K. R., & Jago, R. P. (2011) และ Mason, J. & Danby, S. (2011) การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีความสำคัญเนื่องจากการปูพื้นฐาน ทางความพร้อมทางด้านต่างๆ ให้กับเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา เนื่องจากมีนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าว ในอายุ 0-6 ปี เป็นช่วงที่สมองกำลังเจริญเติบโต ถ้าอบรมส่งเสริม และพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมทางด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมก็จะทำให้เด็ก เป็นพลเมืองที่ดีในสังคมต่อไปได้ จึงทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงเข้ามามีความสำคัญมากและเป็นการวางรากฐานที่ดีที่มั่นคงในการศึกษาในระดับต่อไปโดย กล่าวว่า “พื้นฐาน การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน เป็นระยะที่เด็กจะเพราะเจตคติและอุปนิสัย ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต การนำทางเด็กในการปลูกฝังนิสัยที่ดีจึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินอย่างระมัดระวัง พ่อแม่จำนวนมากยังไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็กที่นึก ดังนั้นโรงเรียนจึงมีส่วนช่วยให้เด็กมีเจตคติและอุปนิสัยที่พึงประสงค์” ในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมุ่งให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้ดี ยังเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กมีชีวิตในอนาคตสมบูรณ์ยิ่งขึ้นหากเด็กได้รับความรัก ความอบอุ่นจะทำให้เด็กเป็นเด็กที่ร่าเริง สดชื่น แจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีจึงเป็นหน้าที่ทุกคนภายในประเทศที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมต่อไปได้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวว่าการพัฒนาบุคคล ให้มีคุณภาพมีผลมาจากการส่งเสริมพัฒนาตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเป็นระยะวิกฤติที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วโดยเฉพาะ การได้รับความรักจากพ่อแม่ จะช่วยให้ใยประสาทในเซลล์สมองขยายงอกงาม ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ง่าย มีชีวิตชีวา รู้เหตุผลอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์มากที่สุด เด็กเล็กๆ จะเรียนรู้ทุกอย่างในวัยที่เขายังเล็กอยู่ แต่ถ้าหากเด็กวัยนี้ไม่ได้รับการเอาใจใส่ เมื่อพ้นวัยนี้ไปเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยความยากลำบาก ในบางอย่างก็อาจจะไม่สามารถเรียนรู้ได้อีกเลย การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยจึงเป็นเรื่องที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้ามานานแล้ว เพื่อเป็นการสนองต่อความสำคัญของพัฒนาการในช่วงระยะแรกของชีวิตเด็ก และเพื่อให้บรรลุถึง

เป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพประชากร ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ได้พยายามจัดบริการขั้นพื้นฐานให้แก่กลุ่มเด็กเป้าหมายนี้ อันได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านโภชนาการ และด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม อบอุ่น ปลอดภัย ทั้งนี้รวมถึงด้านการศึกษาที่เป็นแรงเสริมที่เหมาะสมกับการพัฒนาทางภาษา สติปัญญา และสังคมของเด็กด้วย ลักษณะของการให้บริการส่วนใหญ่มักจะจัดในลักษณะให้ความรู้แก่พ่อแม่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูก และในขณะเดียวกันก็มีการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็ก การจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กระดับปฐมวัยหรือ โรงเรียนอนุบาล เป็นต้น

3) หลักการในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

Gullo, D.F. (1994) และ Simoncini, K., Caltabiano, N. J., & Lasen, M. (2012) ได้กล่าวว่าการจัดศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เต็มศักยภาพลักษณะของหลักสูตรจะสร้าง มาจากพื้นฐานของทฤษฎีพัฒนาการเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น บางหลักสูตรเน้นพัฒนาการทางพุทธิปัญญาของ Piaget จะเน้นเนื้อหาการจำแนกประเภทการเรียนรู้อนุกรม ในขณะที่บางหลักสูตรเน้นทฤษฎีพัฒนาการและปฏิสัมพันธ์ จะมุ่งไปที่การปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของเด็กและการคิด แต่บางหลักสูตรอาจเน้นกระบวนการคิดหรือบางหลักสูตรมุ่งไปที่การส่งเสริมพัฒนาการประสาทสัมผัสและการเรียนรู้จากการเล่นเป็นสำคัญ

Shonkoff, J. P. (2010) กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยต่างจากการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการนำกิจกรรมของเด็กเล็กในการใช้ชีวิตประจำวันมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ของเด็กเล็กจะเกิดขึ้นได้ง่ายจากสิ่งที่เขาเรียนรู้มาแล้ว การนำประสบการณ์ในการทำงานของเด็ก เช่น ช่วยงานพ่อแม่ในครัว การทำความสะอาดในบ้าน การช่วยทำสวนดอกไม้เล็กๆ น้อยๆ เป็นต้น มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพิ่มประสบการณ์ใหม่ให้เด็กมีกิจกรรมได้ทำตลอดเวลา ทำให้ไม่น่าเบื่อ

การเสนอสาระในหัวข้อนี้แยกนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ คือ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หลักในการจัดการหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

3.1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเกิดขึ้นพร้อมกันในช่วงปี ค.ศ. 1995-1996 หลักสูตรแห่งชาติสวีเดนประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1995 โดยเน้นจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ยั่งยืน (Shonkoff, J. P. , 2010) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของนิวซีแลนด์ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1996 โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งเด็กเล็กและเด็กเล็กวัยเตาะแตะ (toddler) และใช้ศาสตร์การสอนเด็กปฐมวัย (Dalli, et al, 2011) ต่อจากนั้นก็มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยแพร่หลายในทั่วโลก

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่าจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก หลักสูตรที่เหมาะสมจะพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็กเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและ เด็กพิเศษได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็กพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุข ในปัจจุบันมีใช้เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

3.2) หลักในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย

Wortham, S. C. (1996) ได้ให้หลักในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีลักษณะ 11 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตรควรเน้นสภาพชีวิตจริง กิจกรรมที่จัดควรเปิดโอกาสให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาและแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างอิสระโดยครูควรสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อให้มีร่างกายที่สมบูรณ์และมีสุขภาพจิตที่ดี
2. หลักสูตรควรเน้นการปรับตัวของเด็กเปิดโอกาสที่จะให้เด็กเรียนและทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยการแลกเปลี่ยนสิ่งของ ทั้งของเล่น ของใช้ ฝึกรอดทนรอคอย และการทำสิ่งต่างๆ คนเดียวและเป็นกลุ่ม
3. การจัดประสบการณ์ควรเป็นพัฒนาการทางร่างกายให้มากที่สุด โดยให้เด็กมีโอกาสใช้กล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก ในการทำกิจกรรมต่างๆ และฝึกทักษะต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายโดยครูจัดเตรียมกิจกรรม ของเล่น และสื่อการเรียนหลายๆ อย่าง ไว้ให้เด็ก ได้มีโอกาสเลือก
4. หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาสติปัญญาโดยการจัดประสบการณ์และ สิ่งแวดล้อมที่จะเน้นการพัฒนาทางสติปัญญาและการแก้ปัญหา
5. การจัดประสบการณ์ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิด ความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรีโดยใช้วิธีหลายๆ อย่างมากกว่าที่จะให้เด็กทำตามครูหรืออ่านเขียนอย่างเดียว
6. โรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยที่ดีควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง เกิดความรู้สึกและภาพลักษณ์ที่ติดงอแงต่อตนเองและผู้อื่น
7. โรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นสถานที่ที่เด็กจะมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การพูดคุย ร้องเพลง เล่นอย่างอิสระ และมีการพักผ่อนเพียงพอ
8. ตารางเวลาที่ใช้ในแต่ละวันควรยืดหยุ่นตามความสนใจและ ความต้องการของเด็ก
9. ครูผู้สอนในชั้นเด็กปฐมวัยควรมีความรู้เกี่ยวกับมานุษยวิทยา สังคมวิทยา พัฒนาการของเด็ก และจิตวิทยา
10. การให้การศึกษาแก่พ่อแม่ควรเป็นโครงการหนึ่งและเป็นแนวโน้มใหม่ ที่ควรรวมอยู่ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
11. ควรมีโครงการต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับโรงเรียนประถม เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการประเมินผลและเพื่อเพิ่มพูนทัศนคติและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับโรงเรียนประถม

หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและธรรมชาติของเด็ก เพื่อเด็กได้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในพุทธศักราช 2546 มีการจัดทำหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ 2) การจัดทำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษานั้นในแต่ละโรงเรียนจะต้องมีจุดเน้นหรือจุดเด่นของโรงเรียน มีการกำหนดปรัชญา คำขวัญ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ของโรงเรียนเสียก่อน เพื่อนำมากำหนดการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามคู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

2. การจัดทำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในห้องเรียน

ขั้นตอนในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในห้องเรียนที่นำเสนอ ในเอกสารคู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ฉบับนี้มีขั้นตอนง่ายๆ อยู่ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ 1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน 2) จัดทำกำหนดการจัดประสบการณ์ตลอดปีจากสาระการเรียนรู้รายปีหรือหน่วยการเรียนรู้ 3) กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน 4) จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ 5) จัดประสบการณ์

3.3) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

ปีการศึกษา 2546 เป็นปีที่สถานศึกษาทั่วประเทศใช้หลักสูตรในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 0 – 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) การกำหนดหลักสูตรขึ้นเพื่อให้ผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ใช้เป็นแนวทางให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศในด้านการจัดที่เหมาะสมกับธรรมชาติของการจัดการศึกษาเหมาะสมตามวัยและพัฒนาการของเด็กถูกต้องตามหลักวิชาการประมวลกฎหมาย สอดคล้องกับนโยบายรวมทั้งเหมาะสมกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่นที่ผู้จัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนควรศึกษาทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง การจัดการศึกษาตามหลักสูตรถือว่าเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กเป็นคนที่มีความรู้ มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต

ในการจัดทำหลักสูตรก่อนระดับปฐมวัยควรจะมีการจัดทำหลักสูตร ที่เน้นพัฒนาการและเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมกับวัยและส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เนื้อหาของหลักสูตรควรจะเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยเด็กในแต่ละระดับชั้นและอายุให้เด็กได้มีพัฒนาการที่ดีและมีคุณภาพรวมทั้งโรงเรียนจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นรายปี/รายชั้นให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน การบริหารและแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอีกด้วย

4) การจัดสภาพแวดล้อมอาคารและสถานที่สำหรับเด็กปฐมวัย

Harcourt, D., & Mazzoni, V. (2010) ระบุว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญมากสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นวัยที่สนใจที่จะเรียนรู้ สังเกต ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสสิ่งต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมจึงควรจัดให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กและสอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ่นและจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างครูและเด็ก นอกจากนี้ Trudgett, M., & Grace, R. (2011) การจัดพื้นที่มุมประสบการณ์ มุมเคลื่อนไหว และมุม

เล่นให้เหมาะสมกับสภาพห้องเรียน ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนนั้นจะต้องมีการจัดเครื่องเล่นสนาม สนามเด็กเล่น บ่อน้ำ บ่อทราย ควรจัดให้มีจำนวนเพียงพอกับเด็ก จะต้องแข็งแรงทนทาน และไม่มีอันตรายกับเด็ก ดูแลรักษาความสะอาด มี ต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณโรงเรียน

Clark, A. (2010) ให้นิยามว่าสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ได้แก่ สภาพของห้องเรียน โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตใจ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง อุปกรณ์ซึ่งครูต้องพัฒนาและดำรงสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ทางบวกในความเอาใจใส่และความปลอดภัยแก่เด็ก

สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ จะกระตุ้นเด็กได้

- สสำรวจอย่างกระฉับกระเฉง ด้วยประสาททั้งหมด
- ค้นพบความสัมพันธ์ต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรง
- จับต้อง เปลี่ยนรูป และประกอบวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
- เดิน วิ่ง และปีน ขณะที่กำลังพัฒนาและการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ต่างๆ
- ระวังเอาใจใส่ความต้องการต่างๆ จุดมุ่งหมายต่างๆ
- เกิดทักษะต่างๆ ด้วยการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้

- จัดที่ว่างเพื่อทำงานอย่างเพียงพอ สามารถเข้าไปใช้ได้ง่าย และปลอดภัย
- ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ทำงานต่างๆ
- จัดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย
- จัดพื้นที่ทำงานต่างๆ และวัสดุอุปกรณ์ที่ดึงดูดใจ
- พิจารณาตำแหน่งของพื้นที่ทำงานต่างๆ
- จัดเก็บของอย่างเพียงพอและเด็กสามารถเข้าไปใช้ได้ง่ายและปลอดภัย

Fargas-Malet, M., McSherry, D., Larkin, E., & Robinson, C. (2010) อธิบายถึงการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ของเด็กด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก

การจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนเด็กปฐมวัย เป็นส่วนสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หลักการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนของเด็กปฐมวัยนั้นควรคำนึงว่าเด็กมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ความต้องการในการใช้เนื้อที่จึงแตกต่างกันเพราะเด็กตัวเล็กแต่จะเคลื่อนไหวรวดเร็วและต้องการเนื้อที่มาก ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีขนาดใหญ่พอที่เด็ก จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกรออด การจัดสภาพภายในห้องเรียนควรให้มีชีวิตชีวา มีสภาพคล้ายบ้าน และมีความยืดหยุ่น รูปทรงของห้องเรียนควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทั้งนี้เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวและทำกิจกรรมได้สะดวก ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรอยู่ติดพื้นดินและไม่ควรมีชอกมูมที่เด็กจะหลบ

ซ่อนได้ ควรมีห้องน้ำ อ่างน้ำและอ่างล้างมือเอาไว้ในห้อง ประตูทางเข้าควรอยู่ระดับเดียวกับพื้นถนน ขนาดห้องเรียนควรใหญ่พอที่เด็กจะพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ได้ ห้องเรียน ที่เหมาะสมควรมีขนาด 40x60 ตารางฟุต ต่อเด็ก 1 คน ภายในห้องเรียนและจัดอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีการจัด ตกแต่งห้องเรียนให้มีสีสันสวยงาม ได้รับความสนใจและมีความแข็งแรง ควรมีเนื้อที่นอกห้องเรียนที่ใช้ เป็นสนามเล่นและบริเวณที่จะใช้ปลูกต้นไม้หรือทำสวนครัว

Department of Education, Employment and Workplace Relations (DEEWR) (2011) อธิบายว่าภายในห้องเรียนควรมีบริเวณที่เด็กจะทำงานคนเดียวได้ ซึ่งควรจัดเป็นเอกเทศแยก จากเด็กอื่นๆ โดยให้เด็กสามารถทำงานคนเดียวหรือกับครูโดยใช้สมาธิใดๆ ได้โดยบริเวณดังกล่าว อาจจะใช้สำหรับทดสอบเด็กทั้งเดี่ยวและกลุ่มได้ บริเวณดังกล่าวนี้อาจจะใช้ชั้นวางหนังสือหรือฉาก เตี้ยๆ กั้นให้เป็นสัดส่วน แต่ให้อยู่ในสายตาของครูที่จะมองเห็นได้ การจัดห้องเรียนสำหรับเด็กควรเป็น ห้องขนาดใหญ่มากกว่าห้องเล็กๆ หลายห้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของบุคลากรที่มีอยู่

หลักในการพิจารณาการจัดอาคารสถานที่สำหรับศูนย์เด็กปฐมวัย มีแนวทางในการจัดอาคาร สถานที่ ครูภัณฑ์ และบุคลากรของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนทั้งในเมืองและชนบทรวม 5 ประการดังนี้

1. อาคารสถานที่ที่จัดจะต้องเป็นไปตามลักษณะที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เรียบง่ายและเป็นไป ได้ตามลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นโดยยึดหลัก ประหยัด ปลอดภัย และสะอาด
2. ทำเลที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านชาวบ้านไปมาและรับส่งเด็กได้สะดวก ปลอดภัย เช่น วัด ศูนย์ อนามัยหรือโรงเรียนในท้องถิ่นซึ่งจะทำให้มีโอกาสได้รับบริการ เช่น ถ้าอยู่ใกล้สถานีอนามัยก็จะได้รับ ความสะดวกทางด้านสุขภาพอนามัยและอุบัติเหตุต่างๆ ได้
3. บริเวณศูนย์ต้องสะอาด มีที่ว่างโล่งพอที่เด็กจะวิ่งเล่นได้อย่างปลอดภัย
4. อาคารต้องแข็งแรง ปลอดภัย สะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างเพียงพอ
5. ครูภัณฑ์ โต๊ะและเก้าอี้ มีขนาดพอเหมาะสมกับเด็กเป็นแบบง่ายๆ เพื่อจัดเป็นแบบง่ายๆ เพื่อจัดเป็นรูปต่างๆ ได้ตามประโยชน์การใช้สอย

Head Start (2010) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนต้อง ปลอดภัย สะอาด ดึงดูดใจและกว้างขวางพอ อย่างน้อยห้องเด็กเล่นควรมีพื้นที่ 35 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คนและ75 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คน สำหรับสนามเด็กเล่นพื้นที่ภายในที่จำกัดอาจทดแทนได้ด้วยพื้นที่ ภายนอกที่มีร่มเงา ส่วนพื้นที่ภายนอกอาจทดแทนด้วยพื้นที่ภายในบางส่วน สภาพแวดล้อมภายใน ห้องเรียนจะต้องดึงดูดความสนใจ มีสีสันในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ สภาพของห้องและบริเวณอาคารควรจัดให้ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะห้องทุกห้อง และบริเวณอาคาร ควรมีแสงสว่างเพียงพอและมีการระบายอากาศที่ดี มีระบบป้องกันอุบัติเหตุจากไฟฟ้า ปลั๊กไฟควรปิด ให้มิดชิดหรืออยู่ในที่สูงที่พื้นมือเด็ก พื้นห้องควรเป็นวัสดุที่ไม่ลื่นและสามารถทำความสะอาดได้ง่าย ต้องปราศจากสิ่งกีดขวางที่เป็นอันตรายแก่เด็ก ควรลบหรือมีเครื่องป้องกันเหลี่ยมมุมของอาคาร บันได ตู้ และโต๊ะต่างๆ เพื่อลดอันตรายหากเกิดอุบัติเหตุไม่ใช้อุปกรณ์ที่มีสีซึ่งมีสารตะกั่ว

ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็กปฐมวัย

Van de Walle, J. A., Karp, K. S., & Bay-Williams, J. M. (2010) อธิบายถึงการ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณค่าจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ ร่วมกับบุคคลรอบข้าง นอกจากนั้นยังช่วยให้เด็ก ได้ค้นคว้า ทดลอง สังเกต หาเหตุผล แก้ปัญหา และ

ขยายประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ นกเนตร ธรรมบวร (2546) ได้ให้ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็กปฐมวัย รวม 4 ประการดังนี้

1. ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
2. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในการเข้าสังคมและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นซึ่งจะเป็น พื้นฐานในการใช้ชีวิตต่อไปในสังคม
3. ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง สังเกต คิดหาเหตุผล และแก้ปัญหาซึ่งเป็นพื้นฐานของกระบวนการคิดของเด็กต่อไปในอนาคต
4. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กอันได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

5) แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาพัฒนาการของมนุษย์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546) กรมวิชาการ (2540) นกเนตร ธรรมบวร (2540) นิตยา คชภักดี (2543) Frost และ Kissinger (1979) และ Sanson, A. V., Hawkins, M. T., & Misson, S. (2010) ให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ พัฒนาการของเด็ก จำแนกออกเป็น 4 ด้านคือ 1) พัฒนาการด้านสติปัญญา (cognitive development) 2) พัฒนาการด้านร่างกายหรือทักษะ (psychomotor development) 3) พัฒนาการด้านเจตคติ (affective development) และ 4) พัฒนาการด้านสังคม (social development) ส่วนกรมวิชาการ (2540) ขยายความถึงแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการว่า พัฒนาการของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาจะมีความสัมพันธ์กันและพัฒนาต่อเนื่องเป็นขั้นตอนวัยของเด็กอายุ 3-6 ปี ในการจัดหลักสูตรก่อนประถมศึกษา ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการปกติที่สำคัญของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

พัฒนาการ	ด้านร่างกาย	ด้านสติปัญญา	ด้านสังคม	ด้านอารมณ์จิตใจ
3-4 ปี	-เดินและวิ่งได้ -กระโดดได้ไม่ตี รุ่มง่าม -ประสานยังไม่สัมพันธ์กัน -เริ่มรู้จักใช้พล้ง	-สมาธิสั้น (3 นาที) -สอบถามว่า “ทำไม” ตลอดเวลา -คิดสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ได้ -ชอบคำศัพท์ใหม่ -อยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัว	-ชอบเล่นแบบคู่ขนาน -ไม่ชอบเล่นกับเพื่อน -แบ่งปันไม่เป็น ยึดตนเอง เป็นศูนย์กลาง	-หงุดหงิด ร้องไห้ง่าย -พอใจคนที่ตามใจ -ชอบได้รับคำชม
4-5 ปี	-กระโดด ขว้างได้ดี -ว่องไว กระฉับกระเฉง -กล้ามเนื้อเริ่มประสานสัมพันธ์ดีขึ้น	-เปรียบเทียบได้ -เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ -เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผล -สอบถามคำถามมากมาย -พูดเป็นประโยคได้	-สนใจผู้อื่น -ชอบเล่นบทบาทสมมติ -สนใจกิจกรรมของผู้ใหญ่ -เริ่มมีพฤติกรรมก้าวร้าว	-ชอบท้าทายผู้ใหญ่ -มั่นใจตนเองมากขึ้น
5-6 ปี	-คล่องแคล่ว ไม่อยู่นิ่ง -ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ เลื้อย ผูกเชือก รองเท้า ฯลฯ	-ช่วงความสนใจยาวขึ้น -พูดประโยคได้ยาวขึ้น -รู้คำศัพท์มากขึ้น -คิดเกมขึ้นเล่นเองได้ และชอบเปลี่ยนกฎขณะเล่น	-มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น -ชอบทำให้ผู้อื่นพอใจ -ชอบแสดงออก -ชอบทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้ครูชมเชย	-ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง -อายง่าย -รักครู

ตอนที่ 3 สาระเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอสาระเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 3 หัวข้อย่อย ดังนี้คือ 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครู 2) ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และ 3) ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครู

การนำเสนอสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 นำเสนอสาระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครู โดยเน้นคุณลักษณะของครูปฐมวัย ดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง แล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม อื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัด การศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการ

ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

2. ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556

หมวด 1

จรรยาบรรณต่อตนเอง

ข้อ 7 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

หมวด 2

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

ข้อ 8 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

หมวด 3

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

ข้อ 9 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ แก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

ข้อ 10 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

ข้อ 12 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

ข้อ 13 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

หมวด 4

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

หมวด 5

จรรยาบรรณต่อสังคม

ข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556

หมวด 1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

ข้อ 6 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้

- 1) ความเป็นครู
- 2) ปรัชญาการศึกษา
- 3) ภาษาและวัฒนธรรม
- 4) จิตวิทยาสำหรับครู
- 5) หลักสูตร
- 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
- 10) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้

- 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

ข้อ 7 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาวิชาชีพ
- 2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 3) การบริหารสถานศึกษา
- 4) หลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 5) กิจการและกิจกรรมนักเรียน
- 6) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 7) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

- 1) มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ
- 2) มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนและต้องมีประสบการณ์ในตำแหน่งหัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าสาย หรือหัวหน้างาน หรือตำแหน่งบริหารอื่นๆ ในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

ข้อ 8 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหาร การศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์ วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาวิชาชีพ
- 2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 3) การบริหารการศึกษา
- 4) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
- 5) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 6) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

- 1) มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าแปดปี หรือ
- 2) มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือ
- 3) มีประสบการณ์ในตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี หรือ

4) มีประสบการณ์ในตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากลุ่ม หรือผู้อำนวยการกลุ่ม หรือเทียบเท่า มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ

5) มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอน และมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มี ประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากลุ่ม หรือผู้อำนวยการกลุ่ม หรือเทียบเท่า รวมกันมาแล้วไม่ น้อยกว่าแปดปี

ข้อ 9 ผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษาหรือ เทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาวิชาชีพ
- 2) การนิเทศการศึกษา
- 3) แผนและกิจกรรมการนิเทศ
- 4) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
- 5) การวิจัยทางการศึกษา
- 6) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 7) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 8) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

- 1) มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้าน ปฏิบัติการสอนและมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารการศึกษารวมกัน มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

2) มีผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพและมีการเผยแพร่

ข้อ 10 สารະความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด

หมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
- 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
- 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ
- 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน
- 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยเน้นผลถาวรที่

เกิดแก่ผู้เรียน

- 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

ข้อ 12 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
- 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของผู้เรียน

บุคลากร และชุมชน

- 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ
- 4) พัฒนาแผนงานขององค์การให้มีคุณภาพสูง สามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง
- 5) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
- 6) ปฏิบัติงานขององค์การโดยเน้นผลถาวร
- 7) ดำเนินการและรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
- 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 9) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
- 10) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 11) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการในหน่วยงานของตนได้
- 12) สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

ข้อ 13 ผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้รับการนิเทศ
 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้รับการนิเทศให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดผลต่อการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ
 เต็มศักยภาพ

- 4) พัฒนาแผนการนิเทศให้มีคุณภาพสูง สามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง
- 5) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
- 6) จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้รับการนิเทศ
- 7) ดำเนินการและรายงานผลการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพสูงได้อย่างเป็นระบบ
- 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 9) ร่วมพัฒนางานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
- 10) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 11) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการ
- 12) สร้างโอกาสในการพัฒนางานได้ทุกสถานการณ์

หมวด 3 มาตรฐานการปฏิบัติตน

ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับคุรุสภาว่า
 ด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ตอนที่ 4 สาระเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ พึงประสงค์

ผู้วิจัยนำเสนอ 2 หัวข้อย่อย คือ 1) คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ และ 2) แนวทางการพัฒนา
 คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ มีรายละเอียด ดังนี้คือ

1. คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์

Bliss, Firestone & Richards (1991) กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ คือ

1. มีแนวคิดหลักในความรู้
2. มีการควบคุมในระดับที่สูงมากในการรับสมาชิกใหม่
3. มีการฝึกปฏิบัติในสาขานั้นเป็นเวลายาวนาน
4. มีเอกสิทธิ์ (Monopoly of service) ในการบริการ
5. มีจรรยาบรรณ
6. มั่นคงต่อผู้รับบริการ
7. สังคมให้ความนับถือ

คุณลักษณะครูที่ดีสิ่งที่สำคัญในคุณภาพของการศึกษา ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่อง
 คุณภาพของครู มาตรฐานวิชาชีพครูได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 11 มาตรฐาน คือ (วิไล ตั้งจิตสมคิด,
 2544)

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง
 การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทาง
 วิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการ
 ประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึงการเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้นในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่นๆ ครูจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ปรับปรุงหรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นผลิตเลือกใช้ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนา
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุง และพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพโดยทั่วไป การแต่งกาย กริยาวาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความ เป็นครูอย่างสม่าเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง ความตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกันและปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จัดจำ และรวบรวมข่าวสารข้อมูลตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

พศิน แดงจวง (2554) ได้สรุปลักษณะและบทบาทหน้าที่สำคัญของครูไว้ดังนี้ คือ

1) สอนศิลปวิทยาให้แก่ศิษย์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญสำหรับครู ครูที่ดีต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ต้องสามารถให้บริการแนะแนวในด้าน การเรียน การครองตน และรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและสถานการณ์บ้านเมืองและของโลกในปัจจุบันได้

2) แนะนำการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ศิษย์ ถือเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องช่วยให้ศิษย์สามารถเลือกวิชาเรียนและสามารถส่งให้นักเรียนทำงานอดิเรกที่เหมาะสมกับการสรรค์สร้างบุคลิกที่เหมาะสม ทั้งนี้ครูต้องคำนึงถึงสติปัญญา ความสามารถ และความถนัดของบุคลิกภาพของศิษย์ด้วย

3) พัฒนาและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ โดยการจัดกิจกรรม ซึ่งมีทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร

4) ประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของศิษย์เพื่อจะได้ทราบว่าศิษย์ได้พัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด การประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ควรทำอย่างสม่ำเสมอ

5) อบรมคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และค่านิยมที่ดีงามให้แก่ศิษย์ เพื่อศิษย์จะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมวันหน้า

6) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ครูและจรรยาบรรณครูเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

7) ตรงต่อเวลา โดยการเข้าสอนและสอนตามเวลา ทำงานสำเร็จครบถ้วนตามเวลาและรักษาเวลาที่นัดหมาย

8) ปฏิบัติงาน ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

9) ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของตน โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

ประไพ สิริเลิศ (2542) ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ด้านความเป็นครูที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ การมีวินัยตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบ มีความขยัน มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเมตตากรุณา เอื้ออาทร มีความยุติธรรม มีความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและควบคุมอารมณ์ได้

2. ด้านความรักและความศรัทธาในอาชีพครู ผู้ประกอบอาชีพเห็นคุณค่าของวิชาชีพครู มีความสำนึกและจิตวิญญาณที่จะเป็นครูที่ดี มีความรักในอาชีพครู รักษาชื่อเสียงและปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพครู

3. ด้านความเป็นประชาธิปไตย มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีเหตุผล

4. ด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารสนใจและสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทันเหตุการณ์เหมาะสมกับสาระและวิธีการสามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร และนำมาประยุกต์ใช้อย่างเกิดประสิทธิภาพ

5. ด้านทักษะความสามารถในการสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมีทักษะความสามารถในการชี้แนะ กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดิเรก พรสีมา (2542) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพไว้สรุปได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง คุณลักษณะส่วนตัวหรือจะเรียกว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวครูให้ได้

ประการที่สอง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง นั่นคือ ตัวเราจะต้องวิเคราะห์ให้รู้ ให้เข้าใจตนเองว่าเราเป็นใคร มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีหน้าที่บทบาทอะไร และสามารถมองงาน มองชีวิต และมองอาชีพได้อย่างถูกต้อง

ประการที่สาม เกี่ยวกับการรู้และเข้าใจบุคคลอื่น กล่าวคือ จะต้องยอมรับว่าเราไม่ได้อยู่คนเดียว จะต้องเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในสังคมว่าพฤติกรรมหรือกิริยาโต้ตอบเกี่ยวพันกันของคนในสังคมนั้นเป็นอย่างไร เหล่านี้เป็นเรื่องที่ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจ จึงจะช่วยให้การเตรียมงาน การเตรียมตัวที่จะร่วมมือกับคนอื่นบรรลุการปฏิบัติงานได้ เพราะการทำงานนั้นมันไม่สำเร็จอยู่ในตัวเราเพียงฝ่ายเดียวแต่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายประสิทธิภาพของคนนั้นจึงจะเกิดขึ้น

สมบัติ นพรัถ (2553) อดีตประธานสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย กล่าวถึงลักษณะของครูยุคใหม่ไว้ดังนี้ คือ 1) มีความรู้และความเชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านการศึกษา 2) เป็นนักวิเคราะห์ นักสังเคราะห์ และนักวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3) เป็นครูโดยจิตวิญญาณ มีจิตวิทยาและศิลปะในการสอนและการถ่ายทอดความรู้ 4) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ยุคใหม่ 5) มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อการเรียนการสอน 6) มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และสังคม

Day, Christopher (2000) กล่าวถึงลักษณะโดยทั่วไปวิชาชีพที่สำคัญ คือ 1) บริการสาธารณะในสิ่งที่สำคัญได้อย่างเหมาะสม 2) มีความสามารถในการวิจัยและสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเอง 3) เป็นผู้ให้บริการศึกษาและฝึกหัดในสาขานั้นที่ยาวนาน มีความรู้อย่างแท้จริง และพัฒนาทักษะเสมอ 4) เป็นเจ้าของในความรู้ความสามารถ ที่เป็นความรู้ที่เกิดจากการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง 5) มีความรับผิดชอบสูงและสามารถทำให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ และ Education Queensland (EQ) (2010) อธิบายถึงวิชาชีพครูว่าจะต้องมีความซื่อสัตย์ มีสติ สนใจบริการลูกค้า เน้นผลการทำงาน ยิ่งกว่าการบรรยายด้วยข้อเขียนใดๆ มีวินัยในตนเอง มีจรรยาบรรณสูง และควบคุมอย่างเข้มงวด ทั้งการรับเข้า การฝึกหัด และการให้ใบประกอบวิชาชีพ

Berliner (2001) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญในสาขาของตนและบริบทเฉพาะหนึ่งๆ พัฒนาความเป็นอัตโนมัติ (Automaticity) สำหรับการกระทำซ้ำๆ ที่ต้องกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมาย เช่นการตอบสนองที่รวดเร็วอย่างไม่มีสติตัว รับรู้สาขาที่สอนอย่างมีความหมาย ใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์และมีความยืดหยุ่นในการสอน มีความไว (Sensitivity) ต่อเป้าหมายของงานและสถานการณ์ทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายในการแก้ปัญหา จัดการกับปัญหาในเชิงคุณภาพ

Walls, Nardi, Minden และ Hoffman (2002) ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพตามทฤษฎีของนักศึกษาคณะครุศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีประสิทธิภาพควรประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) สิ่งแวดล้อมทางอารมณ์ความรู้สึกอบอุ่นเป็นมิตร ห่วงใยนักเรียน 2) ทักษะการสอน คือ จัดการ สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) แรงจูงใจของครูคือ กระตือรือร้น และห่วงใยการเรียนการสอน 4) การมีส่วนร่วมของนักเรียน คือ เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามสภาพจริง ใช้คำถามให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปราย 5) กฎเกณฑ์และระดับผลการเรียน คือ กระตุ้นนักเรียนและควบคุมชั้นเรียนได้ดี ห่วงใยและยกย่องความสำเร็จของนักเรียน ตั้งกฎเกณฑ์และตัดสินผลการเรียนอย่างยุติธรรม รักษามาตรฐานของกิจกรรม ทั้งนี้ด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้มากที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางอารมณ์ความรู้สึก

Sparks and Lipka (1991) อธิบายว่าลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ควรมีองค์ประกอบดังนี้ คือ 1) มุ่งมั่นในเป้าหมายการสอน 2) จัดลำดับของกิจกรรมการเรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของกิจกรรม 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการครอบคลุมเนื้อหา 4) ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน 5) ยกย่องความสำเร็จของผู้เรียน 6) คาดหวังความสำเร็จในการช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ 7) กระตือรือร้นในการอธิบายแนวคิดและวิธีการ 8) ส่งเสริมความหมายและจุดประสงค์ของกิจกรรม และ 9) กำกับติดตามความเข้าใจของผู้เรียน

Shulman, L. S., & Shulman, J. H. (2004) กล่าวว่าครูที่ประสบความสำเร็จในการทำงานจะต้องมีลักษณะสำคัญคือ 1) มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน 2) มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนรวมทั้งหลักการและวิธีการจัดชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสื่ออุปกรณ์ตามหลักสูตร 4) มีความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Pedagogical content knowledge) ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับว่าจะนำเสนอเนื้อหาอย่างไรให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดีที่สุด 5) มีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนและพื้นฐานของผู้เรียน 6) มีความรู้เกี่ยวกับเป้าหมายทางการศึกษา รวมทั้งปรัชญาและประวัติศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของเป้าหมายเหล่านั้น

Guyton (1987) กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่ดีไว้ 14 ประการ คือ 1) วางแผนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ 2) วางแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) สำรองและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความก้าวหน้าของผู้เรียน 4) จำแนกผู้เรียนจากระดับความสามารถจากผู้เรียนที่มีปัญหาถึงผู้เรียนที่มีความเชี่ยวชาญ 5) สำรองและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เมื่อจำเป็น 6) ใช้เทคนิค วิธีการ และสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ 7) สื่อสารกับผู้เรียน 8) มีความรู้เกี่ยวกับการสอน 9) สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน 10) มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนและสิ่งที่เกี่ยวข้อง 11) จัดการเกี่ยวกับเวลา สถานที่ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ 12) มีความกระตือรือร้นในการสอนและเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่สอน 13) ช่วยผู้เรียนพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ในทางบวก 14) จัดการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

Churches (2008) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูและนักการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของ Andrew Churches ว่าประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) The Adaptor การเป็นผู้ปรับเปลี่ยน 2) The Communicator การเป็นนักสื่อสาร 3) The Learner การเป็นผู้เรียนรู้ 4) The

Visionary การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ 5) The Leader การเป็นผู้นำ 6) The Model การเป็นแบบอย่างที่ดี 7) The Collaborator การเป็นผู้ร่วมมือ, ผู้ประสานงาน และ 8) The Risk taker การเป็นผู้กล้าเสี่ยง

Pefianco (2009) กล่าวว่า ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้คือ 1) มีทักษะหลายอย่าง (multi-skilled) 2) มีสมรรถนะจัดการเรียนการสอน (pedagogy) การใช้เทคโนโลยีหลากหลาย (multimedia instructional technology) 3) มีทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (has excellent communication and relational skills) นอกจากนี้ Churchill, R., Ferguson, P., Godinho, S., Johnson, N., Keddie, A., Letts, W., et al. (2011) ยังกล่าวถึงครูในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าจะต้องอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ (professional dedication) มีแรงจูงใจและตั้งใจ (self-motivation and commitment) และเป็นบุคคลที่รักการเรียนรู้และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (learning and lifelong learner)

อุมา สุคนธมาน (2547) กล่าวถึงคุณลักษณะ “ครูยุคใหม่” ว่าควรเป็น ครูที่ดี ครูที่เก่ง และครูที่ให้ความสุขแก่ผู้เรียน ดังนี้คือ

ครูที่ดี จะต้องมีความคุณลักษณะดังนี้คือ

1. ต้องเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีเมตตาธรรม มีความเป็นกัลยาณมิตร และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์

2. ต้องเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนวิชาการด้านคุณธรรม ต้องเน้นด้านการปฏิบัติมากกว่าด้านเนื้อหา ให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองไม่สอนให้จำอย่างเดียว ใช้วิธีการเรียนรู้แบบวิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น สอนให้รู้จักแบ่งปัน รู้จักช่วยเหลือ เสียสละ รู้จักลดความทุกข์รู้จักให้ออกาส รู้จักรอคอย และรู้จักให้อภัย

3. ต้องเข้าใจลึกซึ้งถึงเนื้อหาสาระการสอนด้านคุณธรรม โดยเน้นเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ขรรวาสธรรม อริยสัจสี่ สอนให้พูดดีทำดีคิดดีคบคนดีและไปในสถานที่ที่รู้จักเลือกสรรพลสิ่งที่ดี ละเว้นสิ่งที่ไม่ดีมีจิตใจเอื้อเฟื้อ เข้ากับผู้อื่นได้ดีเป็นคนใจกว้างโอบอ้อมอารี

4. ต้องจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ และให้เด็กได้มีส่วนร่วมกิจกรรมเสริมคุณธรรม และสามารถนำสิ่งที่ได้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ ครูควรติดตามและประเมินอย่างใกล้ชิด

5. ต้องเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อการฝึกอบรมคุณธรรม รวมทั้งโรงเรียนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง เน้นการปฏิบัติจริง ทำเป็นตัวอย่าง ยกย่องคนดี หักทอนน้ำล้นหลัง และป้องปรามคนชั่ว และสอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ เว้นชั่ว ประพฤติดีทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ครูที่เก่ง

1. ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีความเห็นที่ถูกต้อง กระตือรือร้น รู้จักขวนขวาย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสมาธิมีความอดทน ค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา รู้เท่าทันโลก รู้จักประเมินตนเอง สอนให้รู้จริงและปฏิบัติจริง เป็นผู้ใกล้ชิด รู้ศักยภาพของผู้เรียน และสามารถแก้ปัญหาให้กับเรียนได้

2. ต้องจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับกิจกรรมฝึกผู้เรียนให้กล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ดีงาม ให้ผู้เรียนเรียนรู้ความรู้ท้องถิ่นและสากล

3. ควรปลูกฝังคุณธรรมที่สำคัญต่อการเรียนรู้ คือ อิทธิบาท 4 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพื่อให้ผู้เรียนมีความพอใจและรักที่จะเรียน

4. ต้องสอนให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ได้ รู้จักแสวงหาความรู้ ฝึกฝนคิดค้นด้วยตนเองอยู่เสมอ บังคับตนเองและแข่งกับตนเองได้

5. ต้องสอนให้ผู้เรียนรู้เท่าทันปัญหา รู้จักเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาอย่างฉลาด

6. ควรสอนจากธรรมชาติใกล้ตัว ให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตและบันทึกสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ

7. ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะทางวิชาการด้านภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความสามารถในการบูรณาการด้านคุณธรรมจริยธรรมกับเนื้อหาวิชาหลักให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ครูที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุข

1. สอนตามความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความชอบและความสนใจของตนเอง และนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ฝึกให้ผู้เรียนมีจิตใจ สว่าง สะอาด สงบ โดยเน้นที่ใจเป็นสำคัญ

3. สอนให้ผู้เรียนรู้จักการดำรงชีวิตตามฐานะของตน รู้จักภูมิใจและพอใจในสิ่งที่ตนมีครองชีวิตให้พอดีสอนให้ผู้รู้จักใช้ชีวิตเรียบง่ายไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นจิตใจสงบเยือกเย็น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รู้จักประมาณตนรู้จักพอ รู้จักให้ไม่เห็นแก่ตัว และยอมรับในความจริง

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ไม่บังคับเรียน คำนึงถึงสภาพธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. สอนให้ผู้เรียนมีความอดทน มุ่งมั่น ขยัน รู้จักใช้ชีวิต หนทางสายกลาง รู้จักใช้ธรรมะในการดำรงชีวิต

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์

ความหมายของการพัฒนาครู

สมคิด บางโม (2545) ได้ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากร หมายถึงกรรมวิธีต่างๆ ที่จะมุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น

เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2544) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาทางด้านทักษะ ความรู้ เจตคติ และบุคลิกภาพเป็นกระบวนการเสริมสร้างให้บุคลากรก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรกับองค์กรและช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในองค์กรได้ดี

ถวิล มาตรเลี่ยม (2544) กล่าวว่าการพัฒนาบุคลากร หมายถึงกระบวนการใช้กิจกรรมหลากหลายเพื่อช่วยให้คณะบุคลากรได้เรียนและพัฒนาตนเองแต่ละคน และพัฒนากลุ่มแต่ละกลุ่มให้มีประสิทธิภาพในการสอนนักเรียน สามารถจัดการระบบโรงเรียนและช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษา นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้้นทบทวนการปฏิบัติงานปัจจุบัน ผู้วางแผนจะต้องทบทวนถึงนโยบายปัจจุบันขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรและอื่นๆ จะต้องวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดต่างๆ ในการปฏิบัติงานปัจจุบัน

2. ขั้้นวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ แนวทางการวิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการอาจดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

2.1 สรุปผลการทบทวนการพัฒนาบุคลากรที่ได้ปฏิบัติจริง

2.2 นำเอาลำดับความสำคัญของจุดประสงค์ของโรงเรียน เป็นกรอบอ้างอิงในการจัดลำดับปัญหาและความต้องการการพัฒนาบุคลากร

2.3 ใช้ความรู้ด้านประสิทธิผลของการจัดการศึกษาและความรู้เกี่ยวกับครูที่มีประสิทธิผลมาใช้เป็นแนวทางทำความเข้าใจและกำหนดปัญหา ความต้องการพัฒนาบุคลากร

2.4 ให้ข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศมาประกอบในการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการพัฒนาบุคลากร ตัวอย่างเช่น รายงานทางการศึกษานโยบาย ผลการตรวจสอบทางราชการของผู้ตรวจราชการ รายงานประจำปีของโรงเรียน ข้อมูลความก้าวหน้าของนักเรียน ข้อคิดเห็นจากผู้ปกครอง

3. ขั้้นสร้างบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ บรรยากาศเชิงสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการทำแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรไปปฏิบัติ เพราะเมื่อจะจัดทำแผนงานพัฒนาบุคลากร จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีความไว้วางใจกัน ศรัทธาซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วม มีการปรึกษาหารือและมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมวลสมาชิก

4. ขั้้นออกแบบโครงการพัฒนาบุคลากร อาจจะใช้เทคนิคการวางแผนมาเป็นโครงสร้างของโครงการ ซึ่งจะคล้ายกับรูปแบบการเขียนเค้าโครง การวางแผนต่างๆ ไป ที่ถือปฏิบัติกันมา ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

4.1 หลักการและเหตุผล

4.2 วัตถุประสงค์

4.3 กรอบนโยบายของโครงการ

4.4 การจัดการเตรียมการ

4.5 ขั้นตอนการปฏิบัติ

4.6 ทรัพยากร

4.7 กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

5. ขั้้นการปฏิบัติตามแผน กระบวนการปฏิบัติตามแผนนั้น ผู้บริหาร ครู อาจารย์หัวหน้างาน หรือผู้นำจะต้องแสดงบทบาทภาวะผู้นำอย่างเต็มที่ในการสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา ซึ่งใช้กระบวนการพัฒนาหลากหลายวิธี หลายประเภททั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หรือหลักสูตรระยะสั้นๆ ซึ่งจัดโดยบุคลากรภายในโรงเรียนการสังเกตการณ์ ซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน การวิจัยในชั้นเรียน การสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Teaching)

6. ขั้นการกำกับ ติดตาม การกำกับติดตามโครงการ (Project Monitoring) เป็นกิจกรรมสำคัญที่ผู้บริหารโครงการจำเป็นต้องปฏิบัติ และกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนในการจัดทำโครงการพัฒนาในทุกๆ เรื่อง เป็นการสร้างคุณภาพงานในระหว่างการทำงานซึ่งทำให้มั่นใจได้ว่าผลผลิตสุดท้าย จะต้องมียุทธศาสตร์คุณภาพบรรลุจุดประสงค์อย่างแน่นอน เป็นการวัดหรือประเมินในระหว่างกระบวนการ แทนที่จะมาวัดประเมินหลังโครงการจบสิ้นแล้ว

7. ขั้นการประเมินผลโครงการและผลลัพธ์ องค์กรต่างๆ จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อการดำรงอยู่และความเจริญก้าวหน้า สำหรับโรงเรียนก็เช่นกัน โครงการแผนงานต่างๆ ที่กำหนดนี้จะต้องได้รับการติดตามเพื่อให้แน่ใจว่าเหมาะสม สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการหรือไม่ทั้งนี้ก็เพราะปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาบุคลากรว่า เป็นขั้นตอนการทำให้มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป นับเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะให้การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้รับความสำเร็จตามนโยบายเป้าหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ เช่น การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาทางด้านวิชาชีพการหมุนเวียนครูผู้สอนในโรงเรียน การส่งเสริม สนับสนุน ลาศึกษาต่อหรือไปฝึกอบรมในสาขาวิชาต่างๆตามความสนใจ การสังเกตการณ์สอน การไปศึกษาดูงาน การประเมินความก้าวหน้าและการให้การนิเทศภายใน

2. จัดกิจกรรมส่งเสริมครูเป็นหมู่คณะ เช่น การประชุม/สัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและผู้บริหารระดับสูงในองค์กรจะต้องแสดงให้เห็นว่า องค์กรกำลังจะเดินหรือพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง วงจร PDCA เป็นวงจรหนึ่งในการพัฒนาองค์กร โดยเริ่มจาก

2.1 การวางแผน (P : Plan)

2.2 การปฏิบัติงาน (D : Do)

2.3 การตรวจสอบ (C : Check)

2.4 การดำเนินงาน (A : Act)

วงจร PDCA (Deming, 1987) มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Plan) จุดเริ่มต้นของการวางแผนด้วยการศึกษาข้อมูลความต้องการในทุกด้านให้มากที่สุด

2. การปฏิบัติงาน (Do) นำแผนที่กำหนดไว้มาดำเนินงานตามขั้นตอนของกิจกรรมโดยมีการประสานงานกันของผู้เกี่ยวข้อง

3. การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเป็นกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ในแต่ละกิจกรรม

4. การดำเนินงาน (Act) การนำผลการตรวจสอบมาวิเคราะห์พิจารณาหาสาเหตุ ขอบกพร่อง การระดมความคิดเพื่อการแก้ไขปัญหา กำหนดมาตรฐานการตัดสินใจว่าขั้นตอนการทำงานที่ผ่านมา น่าเชื่อถือได้หรือมีข้อที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้างวงจร PDCA เป็นวงจรหนึ่งที่ได้มาจากการ

ปฏิบัติ การทดลอง และใช้จริงจนประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับออกเผยแพร่เพื่อให้สาธารณชนได้ทราบและได้รับการยอมรับจากองค์กรต่างๆ ที่นำไปวิเคราะห์ให้เข้ากับสถานการณ์ขององค์กรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้วิจารณ์ญาณเลือกเทคนิควิธีใดวิธีหนึ่งไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการศึกษา

จากวิธีการพัฒนาบุคลากรที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมที่ทำให้บุคลากรมีความสามารถตรงกับเป้าหมายขององค์กร ซึ่งมีหลายวิธีที่สามารถนำมาใช้พัฒนาได้หลายรูปแบบแตกต่างกันเช่น การปฐมนิเทศ การพัฒนาด้วยกระบวนการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การพัฒนาตนเองและการพัฒนาองค์กร ดังนั้นในการเลือกใช้วิธีการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารจะต้องพิจารณาให้ละเอียด รอบคอบ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทั้งงบประมาณและเวลาในการพัฒนาบุคลากรจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจึงจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้ดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาครูผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ตามโครงการพัฒนาครูทั้งระบบ 3 งบประมาณ (ปี 2553 - 2555) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะตามวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี ได้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และนโยบายในการจัดการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการพัฒนาที่สำคัญคือการประเมินสมรรถนะครู การพัฒนาครูเป็นครูแกนนำ (Master Teacher) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระดับจังหวัด และศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ และเลือกพัฒนารายวิชาเป็นความรู้เสริมจากการพัฒนาด้วยระบบ E-Training สำหรับการเตรียมการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ กิจกรรม ในการจัดการเรียนรู้ประชาคมอาเซียน แต่งตั้งคณะทำงาน ประชุมอบรมให้สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ครูและผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น สำหรับแนวทางการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด ก็ดำเนินการนำนโยบายและแนวทางข้างต้นไปปฏิบัติ โดยวางแผนพัฒนาครูผู้บริหารบุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษากำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวดแข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ตลอดจนกรณีศึกษา ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง สำหรับการพัฒนาครู ได้เตรียมความพร้อมการพัฒนาครูในการเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพครูคือ ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนกฎบัตรอาเซียน ประชาคมอาเซียน ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ครูใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายโดยเน้นกิจกรรมหรือกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

United States Department of Education (2011) กล่าวถึงการพัฒนาและสนับสนุนครูประจำการจากการทำงานไปสู่จุดสูงสุดและแผน ESEA ที่ยืดหยุ่นได้ของผู้บริหาร ระบบใหม่ของการประเมินผลและความช่วยเหลือครู จะยืนยันว่าครูทุกคนทั้งครูเก่าและผู้ที่จบจากโปรแกรมการเตรียมมีการพัฒนาวิชาชีพและโอกาสในการก้าวหน้าทางอาชีพ มีควมคู่กับความเข้มแข็งและความต้องการจำเป็นในการบอกถึงการตัดสินใจเหล่านี้ มลรัฐและเขตการศึกษาต้องทำงานกับครู เพื่อให้ค่านิยมที่มีความหมายของควมมีประสิทธิผลของครู บุคคลที่พัฒนาทั้งความสำเร็จของครูในความก้าวหน้าของนักเรียน การช่วยเหลือของครูต่อความสำเร็จของโรงเรียนหรือเขตการศึกษา และทักษะด้านการเรียนการสอนของครู ที่วัดได้จากเครื่องมือที่หลากหลายของการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ เช่น การสังเกตโดยผู้สังเกตได้รับการฝึกตามกฎเกณฑ์ที่อยู่บนมาตรฐานที่ชัดเจน และความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผล และสิ่งที่ครูมีประสิทธิผลควรจะสามารถปฏิบัติได้ ความเข้าใจร่วมกันในควมมีประสิทธิผลจะส่งเสริมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในโรงเรียน ในขณะที่ครูสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และได้ประโยชน์จากการพัฒนาวิชาชีพที่ควบคู่กับความจำเป็นของพวกเขาและอาจให้เขตการศึกษา ให้งานวัล ดำเนินการ และส่งเสริมความก้าวหน้าในด้านครูที่มีประสิทธิผล ในลักษณะที่ส่งเสริมควมมีประสิทธิผลของผู้ใหญ่ทุกคนในอาคารเรียน และยืนยันว่าเด็กทุกคนเข้าถึงการสอนที่มีประสิทธิผล

Kronborg, Leonie and Plunkett, Margaret (2012) ได้กล่าวถึงแนวการบริหารจัดการและการพัฒนาครู ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1) องค์ประกอบด้านการดึงดูดครูผู้สอน: วิธียกระดับสภาพของวิชาชีพครู และวิธีจัดหาเงินเดือนเริ่มต้นที่สูงขึ้นเพื่อดึงดูดใจให้มาเป็นครูเป็นสิ่งสำคัญในองค์ประกอบแรกของนโยบายการจัดการครูผู้สอน ความสำเร็จในการระบุถึงสิ่งสำคัญของทั้ง 2 ประการนี้ สามารถรับรองความเป็นไปได้ของวิชาชีพครู ในฐานะของอาชีพและคุณภาพที่ดีขึ้นของครูผู้สอนในระบบโรงเรียน ดังนั้นความคิดรวบยอดของนโยบายหลักในด้านองค์ประกอบของการจัดการครูผู้สอนก็คือ ความเป็นไปได้ของวิชาชีพและคุณภาพของครูผู้สอน

2) องค์ประกอบด้านการพัฒนาครูผู้สอน: วิธีการรับรองการศึกษาของครูก่อนประจำการและโครงการพัฒนาวิชาชีพครูประจำการ ในการพัฒนาครูในฐานะผู้ปฏิบัติการทางวิชาชีพ เป็นสิ่งสำคัญในองค์ประกอบที่สองของนโยบายการจัดการครูผู้สอน มีการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพหรือมาตรฐานและความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื้อหาและการปฏิบัติในการศึกษาในโรงเรียน ช่วยให้คุณภาพเชิงวิชาชีพและมาตรฐานของวิชาชีพในระบบโรงเรียนเป็นไปในระดับที่ดีที่สุด ดังนั้นองค์ประกอบในด้านการจัดการครูผู้สอน ความสามารถด้านวิชาชีพ เป็นความคิดรวบยอดสำคัญในการร่างนโยบายและการดำเนินการตามแผน

3) องค์ประกอบด้านการมอบอำนาจครู: ในองค์ประกอบที่สาม ในด้านการจัดการครูผู้สอน ประการสำคัญคือ วิธีรับรองสภาพการณ์การทำงานทั้งในระดับสถาบันและระดับระบบ ช่วยเอื้ออำนวยและเอื้ออำนาจครูผู้สอน ให้ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และปรับตัวอย่างราบรื่นกับบริบททางการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งจุดมุ่งหมายใหม่ๆ เนื้อหาและการปฏิบัติในการศึกษา และความคาดหวังที่หลากหลายและมากมายของผู้มีส่วนได้เสีย ความคิดรวบยอด

หลักๆสำหรับนโยบายการจัดการครูผู้สอนคือ ความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติของครู และการปรับตัวของครูผู้สอนต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านสภาพการณ์ในการทำงาน

4) องค์ประกอบด้านการคงอยู่ของครูผู้สอน: วิธีการรักษาครูผู้สอนที่มีคุณภาพสูงไว้ในระบบโรงเรียน และวิธีรับประกันสภาพความเป็นอยู่ทางด้านกายภาพและจิตวิทยา และการพัฒนาวิชาชีพและอาชีพในระยะยาวท่ามกลางบริบทที่ท้าทายและมากมาย เป็นสิ่งสำคัญในองค์ประกอบที่ดีของการจัดการครูผู้สอน ความคิดรวบยอดหลักๆ สำหรับการร่างนโยบายก็คือความยั่งยืนของครูผู้ที่มีผลงานดี และความคงที่ของวิชาชีพครูในระบบโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการปฏิรูปการศึกษาแบบต่อเนื่อง

5) ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เปลี่ยนแปลงกับสิ่งที่เป็นเชิงสังเคราะห์: องค์ประกอบต่างๆ ของการดึงดูดใจ การพัฒนาการเอื้ออำนาจและการรักษาครูผู้สอนไว้ในจัดการครูผู้สอนเป็นสิ่งสัมพันธ์ร่วมกันและมีอิทธิพลต่อสภาพการทำงานของครูในระบบโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบหนึ่งอาจมีผลกระทบโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อองค์ประกอบอื่นๆ ของสภาพการทำงานของครู

จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยได้ว่าการพัฒนาครู หมายถึงกระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ที่หน่วยงานได้นำมาพัฒนาครูในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านต่างๆ และทัศนคติที่ดีในด้านการปฏิบัติงานจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโรงเรียนหรือหน่วยงาน กำหนดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 5 แนวคิดในการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง

การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ในระยะหลัง เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนา (development) ปัญหาวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึงพัฒนาการหรือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การตอบปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องใช้วิธีการวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลระยะยาว (longitudinal data) หรือการเก็บข้อมูลด้วยการวัดซ้ำ (repeated measurement) จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมโดยใช้เครื่องมือชุดเดิม สำหรับจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อตอบปัญหาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้น แบ่งได้ 2 ประการ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ประการแรก เพื่อการวัดและการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง (measure and analysis of change) ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นจากการแทรกแซงหรือการจัดการกระทำ (intervention manipulation) โดยจะศึกษาถึงปริมาณการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างผลการวัดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป และวิเคราะห์ว่าตัวแปรใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติดังกล่าว ประการที่สอง เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการวัดครั้งแรกกับการวัดครั้งหลัง และศึกษาถึงขนาดสัมพันธ์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุว่ามีความแปรเปลี่ยนระหว่างการวัดแต่ละครั้งหรือไม่ ผลการศึกษาวิเคราะห์ทำให้สามารถวางแผนพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทิศทางที่พึงประสงค์ต่อไป การวัดการเปลี่ยนแปลงจึงนับได้ว่ามีประโยชน์ในการศึกษาถึงพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้นักวิจัยจึงได้ร่วมกันพัฒนาวิธีวิทยาการวัดอย่างต่อเนื่อง นักวิจัยแบ่งกลุ่มวิธีวิทยาการวัดการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมและการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มคือ ลักษณะของวิธีการวัด และผลของการวัด สำหรับการวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมจะรวมเฉพาะวิธีการวัดโดยใช้ข้อมูลที่มีการวัดเพียง

2 ครั้ง และใช้สถิติไม่ยุ่งยากนัก ส่วนวิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ รวมเฉพาะวิธีที่ใช้โมเดลตามแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในระยะหลัง เช่น โมเดลลิสเรลหรือโมเดลเชิงเส้นระดับลดหลั่นเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ทำให้ได้สารสนเทศมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ลักษณะโมเดลพัฒนาการของหน่วยตัวอย่างแต่ละหน่วยได้ถูกต้อง ผู้วิจัยนำเสนอการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 กลุ่ม

1) การวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิม

การวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมนั้นเป็นการวัดที่มีการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง (two waves) เท่านั้น คำว่า wave เป็นศัพท์เฉพาะของการวัดการเปลี่ยนแปลงระยะยาว หมายถึงจำนวนครั้งในการวัด กล่าวคือเป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการเรียนรู้ การวัดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวเกิดจากแนวคิดที่ว่า เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ บุคคลจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ การวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นการวัดความแตกต่างของพฤติกรรมระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ (Willett, 1997) การวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมมีวิธีการวัดที่สำคัญ ได้แก่ วิหาคะแนนความแตกต่าง (difference score) วิหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือ (residual change score) วิหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอิสระจากคะแนนก่อนเรียน (based-free measurement of change) วิธีประมาณค่าคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงของลอร์ด (Lord's estimated true gain score) วิหาคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ (relative gain score) และวิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้โดยขจัดอิทธิพลเพดาน (ceiling effect)

วิธีการวัดดังกล่าวข้างต้นมีข้อจำกัดในการวัดคะแนนความเปลี่ยนแปลง เช่น การวัดคะแนนความแตกต่าง มีข้อตกลงเบื้องต้นว่าความคลาดเคลื่อนในการวัดสองครั้งของแต่ละบุคคลต้องเท่ากัน ทำให้ผลการวัดไม่ถูกต้องตรงความเป็นจริง แม้จะมีการพัฒนาวิธีการวัดให้ดีขึ้นเป็นการหาคะแนนของการเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือและการวัดวิธีอื่นๆ ต่อมาก็ยังไม่สามารถวัดคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องได้ ข้อจำกัดที่สำคัญคือการวัดเพียง 2 ครั้ง ซึ่งไม่อาจบอกลักษณะแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้ว่าเป็นเส้นตรงหรือเส้นโค้ง

2) การวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่

เมื่อมีการพิจารณาถึงจุดอ่อนหรือข้อจำกัดของการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมแล้ว จึงทำให้นักสถิติมีการพัฒนาวิธีการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ขึ้นมา โดยการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่อาศัยการเก็บข้อมูลจากการวัดพัฒนาการที่มีการวัดซ้ำมากกว่า 2 ครั้ง (multi-waves) และนำโมเดลการวัด (measurement model) ในรูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้น (linear structural equation model) มาใช้ศึกษาการวัดการเปลี่ยนแปลง (Tisak and Meridith, 1990) จุดเด่นของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นมี 3 ประการ ประการแรกคือการนำความคลาดเคลื่อนในการวัด (measurement error) มาร่วมวิเคราะห์ด้วยเพราะถ้าตัวแปรในงานวิจัยใดๆ ถูกวัดโดยไม่คำนึงถึงความคลาดเคลื่อนในการวัดแล้ว จะมีผลทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นในโมเดล และผลการวิเคราะห์ไม่ตรงตามความเป็นจริง ประการที่สองคือการทดสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความสัมพันธ์ของตัวแปรและการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมด โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดเป็นอิสระ

ต่อกันหรือความสัมพันธ์กันได้ และประการที่สามคือการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน (invariance) ของโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบเดียวกันที่ถูกวัดในช่วงเวลาที่ต่างกันได้

สำหรับแนวคิดในการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ที่สำคัญมีหลายโมเดล ได้แก่ โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาว (longitudinal factor analysis model) โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ตัวเดียว (longitudinal factor analysis with single indicators model) โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ตัวเดียว (longitudinal factor analysis with several indicators model) และโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง (latent growth curve model) โมเดลการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ทุกโมเดล มีจุดเด่นตรงที่มีการคำนึงถึงค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด และแยกส่วนของความคลาดเคลื่อนในการวัดออกจากตัวแปรสังเกตได้ (observed variable) ของสิ่งที่ต้องการวัด ทำให้ได้ผลการวัดที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง นอกจากนี้ โมเดลการวัดที่เป็นโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง ยังเป็นโมเดลที่สามารถตรวจสอบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้ว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วย โมเดลโค้งพัฒนาการสามารถใช้วิเคราะห์โค้งพัฒนาการได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ในแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้คือ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

แบบที่ 1 โมเดลโค้งพัฒนาการมีการกำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นศูนย์ หรือโมเดลพัฒนาการที่เป็นฐาน (Baseline Growth Model: BAS Model)

รูปแบบนี้นักวิจัยกำหนดให้พารามิเตอร์สัมประสิทธิ์พื้นฐาน (B) มีค่าเท่ากับศูนย์ในการวัดทุกครั้ง McArdele และ Hamagami (1995) เรียกชื่อโมเดลอีกอย่างหนึ่งว่าโมเดลโค้งพัฒนาการไม่มีความชันและใช้เป็นพื้นฐาน (no slope baseline growth model) หมายความว่า การวัดแต่ละครั้ง หน่วยตัวอย่างแต่ละหน่วยได้คะแนนคงเดิม ไม่มีพัฒนาการ นิยมใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบกับโมเดลอื่น คะแนนการวัดทั้ง 5 ครั้ง อาจแสดงให้เห็นได้ดังตัวอย่าง หน่วยตัวอย่าง 2 คน มีคะแนนตั้งต้น (L) เป็น 100 และ 80 มีคะแนนความชันหรืออัตราการพัฒนาการ (S) เป็น 10 และ 5 ตามลำดับ ภายใต้ข้อกำหนดว่าสัมประสิทธิ์พื้นฐาน (B) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกครั้ง จะได้คะแนนการวัดแต่ละครั้งเมื่อไม่รวมเทอมความคลาดเคลื่อนดังนี้

หน่วยตัวอย่างที่ 1		หน่วยตัวอย่างที่ 2	
Y1	= 100+(0)(10) =100	Y1	= 80+(0)(5) =80
Y2	= 100+(0)(10) =100	Y2	= 80+(0)(5) =80
Y3	= 100+(0)(10) =100	Y3	= 80+(0)(5) =80
Y4	= 100+(0)(10) =100	Y4	= 80+(0)(5) =80
Y5	= 100+(0)(10) =100	Y5	= 80+(0)(5) =80

แบบที่ 2 โมเดลโค้งพัฒนาการมีการกำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นแบบเส้นตรง หรือโมเดลพัฒนาการเชิงเส้นตรง (Linear Growth Model: LIN Model)

รูปแบบนี้นักวิจัยกำหนดให้พารามิเตอร์สัมประสิทธิ์พื้นฐาน (B) เป็นเวกเตอร์ที่มีค่าเพิ่มขึ้นแต่ละช่วงเท่ากัน เช่นกำหนดให้เวกเตอร์ [B1,B2,B3,B4,B5] มีค่าเท่ากับ [0,1,2,3,4] หรือ [0,3,6,9,12] การกำหนดค่าสัมประสิทธิ์พื้นฐานแบบนี้ นักวิจัยต้องมีทฤษฎีสนับสนุนว่าโค้งพัฒนาการที่กำลังศึกษามีลักษณะการเจริญเติบโตหรือการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบเส้นตรง คะแนนการวัดซ้ำสำหรับหน่วย

ตัวอย่าง 2 หน่วย ตามข้อมูลที่กำหนดข้างต้น จะมีคะแนนการวัดทั้ง 5 ครั้งเมื่อไม่รวมความคลาดเคลื่อนดังนี้

หน่วยตัวอย่างที่ 1		หน่วยตัวอย่างที่ 2	
Y1	= 100+(0)(10) =100	Y1	= 80+(0)(5) =80
Y2	= 100+(1)(10) =110	Y2	= 80+(1)(5) =85
Y3	= 100+(2)(10) =120	Y3	= 80+(2)(5) =90
Y4	= 100+(3)(10) =130	Y4	= 80+(3)(5) =95
Y5	= 100+(4)(10) =140	Y5	= 80+(4)(5) =100

แบบที่ 3 โมเดลโค้งพัฒนาการมีการกำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นแบบพารามิเตอร์กำหนดชนิดเส้นโค้งหรือโมเดลพัฒนาการพารามิเตอร์กำหนด (Fixed Curve Parameter Growth Model: FIC Model)

รูปแบบนี้นักวิจัยกำหนดให้พารามิเตอร์สัมประสิทธิ์พื้นฐาน (B) เป็นเวกเตอร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีพัฒนาการเป็นเส้นโค้ง เช่น อาจกำหนดให้ค่าของเวกเตอร์ [B1,B2,B3,B4,B5] มีค่าเท่ากับ [0,2,2,-1,-3] เมื่อมีทฤษฎีหรืองานวิจัยสนับสนุนว่ามีการพัฒนาการเป็นแบบเส้นโค้งว่าคะแนนการวัดซ้ำสำหรับหน่วยตัวอย่าง 2 หน่วยตามข้อมูลข้างต้น จะมีคะแนนการวัดทั้ง 5 ครั้งดังนี้

หน่วยตัวอย่างที่ 1		หน่วยตัวอย่างที่ 2	
Y1	= 100+(0)(10) =100	Y1	= 80+(0)(5) =80
Y2	= 100+(2)(10) =120	Y2	= 80+(2)(5) =90
Y3	= 100+(2)(10) =120	Y3	= 80+(2)(5) =90
Y4	= 100+(-1)(10) =90	Y4	= 80+(-1)(5) =75
Y5	= 100+(-3)(10) =70	Y5	= 80+(-3)(5) =65

แบบที่ 4 โมเดลโค้งพัฒนาการมีการกำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นแบบพารามิเตอร์อิสระหรือโมเดลพัฒนาการพารามิเตอร์อิสระ (Free Parameter Growth Model: FRE Model)

รูปแบบนี้นักวิจัยไม่มีข้อมูลหรือสารสนเทศเกี่ยวกับพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่าง นักวิจัยอาจกำหนดพารามิเตอร์ให้เป็นพารามิเตอร์อิสระสำหรับสัมประสิทธิ์พื้นฐาน B2, B3, B4, B5 ส่วนสัมประสิทธิ์ B1 มีค่าเป็นศูนย์อยู่แล้วเพราะคะแนนการวัดครั้งแรกเท่ากับตัวแปรแฝงระดับโมเดลโค้งพัฒนาการตามรูปแบบนี้ถือว่าเป็นโมเดลที่มีเงื่อนไขจำกัด (restriction) น้อยที่สุด

แบบที่ 5 โมเดลโค้งพัฒนาการมีการกำหนดพารามิเตอร์ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนแตกต่างกันหรือโมเดลพัฒนาการความแปรปรวนความคลาดเคลื่อนไม่เท่ากัน (Unequal Disturbance Variance Growth Model: UDV Model)

ทั้งนี้โมเดลโค้งพัฒนาการที่กล่าวมาข้างต้น ต้องมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการวัดแต่ละครั้งต้องมีค่าเท่ากัน ข้อตกลงเบื้องต้นนี้เหมือนกับข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated measure ANOVA) แต่ในการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการ นักวิจัยอาจผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นยอมให้ความแปรปรวนเทอมความคลาดเคลื่อน

ไม่เท่ากันก็ได้ โมเดลที่ได้จากการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว จึงเป็นโมเดลพัฒนาการความคลาดเคลื่อนมีค่าไม่เท่ากัน

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอสาระในตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ตอน คือตอนแรกเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัย และตอนที่สอง เป็นงานวิจัยที่เป็นการศึกษาระยะยาว (longitudinal study) โดยจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัย

ผู้วิจัยนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัยทั้งของไทยและต่างประเทศรวม 23 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของจิรพันธ์ พูลพัฒน์ (2555) จำลอง ราชโยธา (2552) เจริญวิษัญ สมพงษ์ธรรม และคณะ (2553) เจริญศักดิ์ อาจวิชัย (2554) ชัยยศ ขาวระนอง (2556) ชุตินา ปานดำ (2552) ดวงมณี ศุภศร (2554) มานิตา ลิโทขวลิต (2553) รณกร นนท์ ยะโส (2556) รัตนา จิวแหลม (2546) วันเพ็ญ นันทะศรี (2555) วิสุทธิ์ เวียงสมุทร (2553) ศรีสุดา งามจิตร (2554) สุณี บุญพิทักษ์ และคณะ (2550) หลุทัย อนุสรราชกิจ และศิริประภา พลฤทธิกุล (2553) พิรญาณ หนูทองอินทร์ (2552) ศรีสุดา แสงพันธ์ (2550) Vasconcelos (2008) Doig and Groves (2011) Kim, Kyeong-Hwa (2006) Mingucci (2001) Office for Official Publications of the European Union (2010) และ Schottelkorb (2008) ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัยดังกล่าวเพื่อสังเคราะห์กรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และกรอบแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียด ดังนี้

จิรพันธ์ พูลพัฒน์ (2555) ได้ศึกษาการประเมินตนเองด้านคุณลักษณะของครูปฐมวัยด้านการดูแลเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองท้องถิ่น ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเมินตนเองด้านคุณลักษณะครูปฐมวัยของผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้ดูแลและเด็กเล็กจัดโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2554 จาก 4 ภูมิภาค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินตนเองด้านคุณลักษณะของครูปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ดูแลและเด็กเล็กเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 99.65 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีปฐมวัยร้อยละ 53.17 2) ผู้ดูแลและเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคุณลักษณะของครูปฐมวัยทั้ง 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณลักษณะที่เป็นลำดับแรกได้แก่ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาได้แก่บุคลิกภาพด้านความรู้พื้นฐานเพื่อการเป็นครูที่ดีด้านการสอนและด้านการเตรียมตัวเพื่อการสอนตามลำดับ และ 3) ประเด็นที่ครู

ปฐมวัยต้องการพัฒนามากที่สุดลำดับแรกคือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนบันทึกการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กวิธีการศึกษาความรู้สำหรับครูมากที่สุดคือการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 50.35 และเข้าอบรมคิดเป็นร้อยละ 21.13

จำลอง ราชโยธา (2552) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ 2) จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ และ 3) เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 345 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-responds format) ที่พัฒนาขึ้นโดยมีตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์เป็นกรอบในการพัฒนาแบบสอบถามฉบับนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI Modified) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สถิติทดสอบที่ใช้ ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) สถิติทดสอบแมน-วิทนี (Mann-Whitney U-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และสถิติทดสอบแบบครัสคาล-วอลลิส (Kruskal-Wallis One-Way Analysis of Variance of Ranks) ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ประกอบด้วยส่วนที่ใช้วัดความต้องการจำเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .68, .86 และ .85 ตามลำดับ 2) ครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ในด้านพฤติกรรมอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านเจตคติ และ 3) ครูผู้สอนโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ด้านความรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านพฤติกรรมและเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่แตกต่างกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความรู้และด้านเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม และคณะ (2553) ศึกษาแนวโน้มคุณลักษณะครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2562) ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของครูไทยในทศวรรษหน้าประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ (Professional Knowledge and Experiences) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1.1) ความสามารถทางภาษา (Language Abilities) 1.2) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Computer utilization Abilities) 1.3) ความสามารถทางวิชาชีพครู (Profession Teacher Abilities) 2) ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครู (6 Qs – Six Quotients) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 2.1) ความฉลาดด้านสุขภาพ (Health Quotients: HQ) 2.2) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotients: EQ) 2.3) ความฉลาดด้านเชาวน์ปัญญา (Intelligence Quotients: IQ) 2.4) ความฉลาดด้านการเผชิญพื้นที่ป่า

อุปสรรค (Adversity Quotients: AQ) 2.5) ความฉลาดด้านคุณธรรม (Moral Quotients: MQ) 2.6) ความฉลาดด้านสังคม (Social Quotients: SQ) 3) ด้านภาวะผู้นำการพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 4.1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) 4.2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) 4) ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 5.1) จรรยาบรรณต่อตนเอง (Self Code of Ethics) 5.2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ (Professional Code of Ethics) 5.3) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ (Code of Ethics toward Stakeholders) 5.4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ (Code of Ethics toward Co-workers) 5.5) จรรยาบรรณต่อสังคม (Code of Ethics toward Society)

เจริญศักดิ์ อาจิวชัย (2554) ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์คือเพื่อพัฒนาครูโรงเรียนกุดบากพัฒนาศึกษา อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิคการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ATLAS) โดยมีกรอบในการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ด้านความสามารถการเขียนแผนการสอน และ 3) ด้านความสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ATLAS) ด้วยการใช้ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการประยุกต์ตามแนวคิดของเคมมิสและแม็กแท็กการ์ด (Kemmis และ McTaggart) และการเรียนรู้จากการปฏิบัติตามแนวคิดของฉลาด จันทรสมบัติ โดยดำเนินการเป็นวงรอบประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) และ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาครู คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน มีกลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน 2) ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน 3) ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน 4) ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 200 คน ได้แก่ 1) วิทยากร จำนวน 1 คน 2) คณะกรรมการนิเทศการสอน จำนวน 3 คน 3) ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนกุดบากพัฒนาศึกษา จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ATLAS) จำนวน 1 ฉบับ มีค่าความยากง่ายเท่ากับ 0.45–0.61 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 2) แบบสัมภาษณ์จำนวน 4 ฉบับ 3) แบบสังเกต จำนวน 2 ฉบับ 4) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ATLAS) 5) แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ย เท่ากับ 1.00, 0.96, 0.97 และ 0.96 ตามลำดับ 6) แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ (AAR) และ 7) แบบบันทึกการประชุม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีพรรณนาเนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) ผลการวิจัย พบว่าการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Active Teaching and Learning Approaches in Science หรือ ATLAS) โรงเรียนกุดบากพัฒนาศึกษา อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนครในครั้งนี้ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Active Teaching and Learning Approaches in

Science หรือ ATLAS) มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำแผนการจัดการเรียนการสอนไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ และทำให้ครูกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น ในการพัฒนาครูในครั้งนี้ได้นำกระบวนการพัฒนามาสรุปเป็นกระบวนการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Active Teaching and Learning Approaches in Science หรือ ATLAS) ในโรงเรียนกุดบากพัฒนาศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูในโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

ชัยยศ ขวาระนอง (2556) ศึกษาการพัฒนามาตรวัดสมรรถนะสำหรับครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพระระดับ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนามาตรวัดสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตรวจสอบคุณภาพและสร้างปกติวิสัยของมาตรวัดสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับประเทศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 2,245 คน การพัฒนามาตรวัดสมรรถนะครูปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวิเคราะห์สมรรถนะของครูปฐมวัยและหาคุณภาพของเครื่องมือวัดจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการประยุกต์เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) การตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถามโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่างกันโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบดัชนีหลายตัวแปรสาเหตุหลาย (MIMIC) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพระระดับ ตรวจสอบอำนาจจำแนกด้วยการวิเคราะห์พารามิเตอร์อำนาจจำแนกของข้อคำถามแบบตรวจให้คะแนนมากกว่า 2 ค่าตามโมเดล GRM และตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นสรูปอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่า 1) มาตรวัดสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีข้อคำถาม 54 ข้อ ประกอบด้วย ด้านจิตเชี่ยวชาญ 13 ข้อ ด้านจิตสังเคราะห์ 7 ข้อ ด้านจิตสร้างสรรค์ 9 ข้อ ด้านจิตรู้เคารพ 10 ข้อและด้านจิตรู้จริยธรรม 15 ข้อ 2) คุณภาพของมาตรวัดสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่พัฒนาขึ้นด้านความตรงเชิงเนื้อหามีค่า IOC ระหว่าง 0.7 - 1.00 พารามิเตอร์อำนาจจำแนก (α_j) มีค่าระหว่าง 0.60 ถึง 2.29 พบข้อคำถามที่ทำหน้าที่ต่างกันด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบดัชนีหลายตัวแปรสาเหตุหลาย (CFA MIMIC model) จำนวน 14 ข้อ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกับโมเดลมีค่า $\chi^2 = 1272.795$, $df = 1098$, $p\text{-value} = .000$, $CFI = .992$, $GFI = .971$, $RMSEA = .017$ ข้อคำถามทั้ง 54 ข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพระระดับ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูล โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล $\chi^2 = 4.163$, $df = 6$, $p = 0.6546$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.005$, $RMSEA = 0.000$, $SRMRW = 0.005$, $SRMRB = 0.019$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นการสรูปอ้างอิง (G-Coefficient) เท่ากับ 0.937 3) ปกติวิสัยของมาตรวัดสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคะแนนเต็มเท่ากับ 270 คะแนน จำแนกเป็น 5 ระดับได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 269 มีสมรรถนะอยู่ในระดับดีมาก ระหว่าง 249 ถึง 268 มีสมรรถนะอยู่ในระดับ

ดี ระหว่าง 228 ถึง 248 มีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ระหว่าง 206 ถึง 227 มีสมรรถนะอยู่ในระดับต่ำ และคะแนนน้อยกว่า 206 มีสมรรถนะอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ชุดิมา ปานดำ (2552) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูประจำชั้นอนุบาลของโรงเรียนกำจรวิทย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 17 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เลือกมาจากประชากรอย่างเจาะจง จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแนวทางในการพัฒนาครู โดยการจัดประสบการณ์ให้ครูเกิดความตระหนักในบทบาทและศักยภาพของตน และฝึกการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามความต้องการของตนเอง ประกอบด้วยแนวคิดวัตถุประสงค์ เนื้อหา ผู้ใช้โปรแกรมฯ วิธีดำเนินการ สื่อและการประเมินการใช้โปรแกรมฯ ผู้ใช้โปรแกรมคือครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ การดำเนินการมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ได้แก่ นัดหมายวันเวลาและจัดเตรียมสถานที่ ขั้นจัดกิจกรรม ได้แก่ 1) ระบุปัญหาที่พบ 2) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา 3) วางแผนการแก้ปัญหา 4) ลงมือแก้ปัญหา 5) ติดตามผล และ 6) ประเมินผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ พบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ครูอนุบาลมีความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนสูงขึ้น และมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนร่วมกันที่สูงขึ้น จากที่พบวก่อนทดลองใช้โปรแกรมฯ มีครูเพียงคนเดียวที่ได้ดำเนินการแก้ปัญหาและทำตามลำพัง มาเป็นครูทุกคนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน

ดวงมณี ศุภศร (2554) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่คาดหวัง คุณลักษณะที่เป็นจริง รวมทั้งความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนตัวที่แตกต่างกัน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจำนวน 400 คน และได้รับคืนจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 84 ข้อ แบบสอบถามทั้งฉบับ มีความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่คาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะจำเป็นของครู ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านการปฏิบัติหน้าที่แห่งตน อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการและการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะจำเป็นของครูด้านวิชาการและการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้านการปฏิบัติหน้าที่แห่งตน และด้านความเป็นประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครู ด้านวิชาการและการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้านการปฏิบัติหน้าที่แห่งตน และด้านความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครูทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครู ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน และด้านความเป็นประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านวิชาการและการสอน ด้านคุณธรรมและความประพฤติและด้านการปฏิบัติหน้าที่แห่งตน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา และมีอาชีพของบิดามารดาต่างกัน มีความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครูทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มานิตา ลีโทชวลิต (2553) ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครูปฐมวัยในโรงเรียนรวม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครูปฐมวัยใน โรงเรียนเรียนรวม และ 2) ศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครู ปฐมวัยในโรงเรียนเรียนรวม ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้แก่ ครูอนุบาลที่สอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 เป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี ในโรงเรียนอนุบาลที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจำนวน 8 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนลงภาคสนาม ขั้นที่ 2 การพัฒนากระบวนการฯ ระยะที่ 1 ฉบับตั้งต้น ขั้นที่ 3 การพัฒนากระบวนการฯ ระยะที่ 2 ฉบับนำร่อง ขั้นที่ 4 การพัฒนากระบวนการฯ ระยะที่ 3 ฉบับทดลองใช้ และขั้นที่ 5 การนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครูปฐมวัยใน โรงเรียนเรียนรวม ฉบับสมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครูปฐมวัยในโรงเรียนเรียนรวม ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ 2.1) กิจกรรมฝึกสติ 2.2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 2.3) กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ 2.3.1) ปรับฐานกายให้พร้อม 2.3.2) เปิดฐานใจให้กว้าง 2.3.3) รับประสบการณ์ใหม่ และ 2.3.4) ฝึามองตนเองผ่านฐานคิด เนื้อหาของกระบวนการประกอบด้วย การรับรู้พฤติกรรมรบกวนของเด็กพิเศษ การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และการยอมรับคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันระหว่างเด็กและครู โดยใช้เวลาการดำเนินกระบวนการ 15 สัปดาห์ 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครูปฐมวัยในโรงเรียนเรียนรวม มีผลการตระหนักรู้ของครูผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยครูส่วนใหญ่พัฒนาการตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองและการตระหนักรู้เกี่ยวกับบุคคลเกี่ยวข้องกับการให้การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขึ้น 1 ระดับ และพัฒนาการตระหนักรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษขึ้น 2 ระดับ

รณกร นนทยะโส (2556) ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต ด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future research) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ราย ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตำแหน่งของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษ ได้แก่ การสร้างความตระหนักในความจงรักภักดีต่อองค์กร การปลูกฝังให้มีใจรักในวิชาชีพครู การสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครู การพัฒนาทักษะชีวิต ระยะเวลาในการพัฒนา ควรศึกษาวัฒนธรรมองค์กรและบริบทของโรงเรียนใน 3 เดือนแรก โดยไม่ต้องต้องปฏิบัติการสอน วิธีการในการพัฒนา มีระบบครูพี่เลี้ยงเพื่อให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินผล ควรกระทำเป็นระยะๆ และตามสภาพจริง 2) แนวทางการพัฒนาระบบการใช้และส่งเสริมรักษาครูให้อยู่ในวิชาชีพตลอดชีวิตในอนาคต การยกระดับวิชาชีพ ควรยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริงพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้สังคมยอมรับคุณค่าของวิชาชีพครูมากขึ้น ระบบการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ควรเอื้อต่อการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาตนเองของแต่ละบุคคล การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ควรเป็นไปตามเกณฑ์อย่างเคร่งครัด โดยดูที่คุณภาพของเด็กที่สอนเป็นหลัก การสร้างขวัญและกำลังใจ จังหวัดควรมีโบนัสเพิ่มเติมสำหรับครูที่มีผลงานดี โดยประเมินครูในสถานที่ปฏิบัติงานจริง ควรมีระบบที่ชัดเจน ใช้ช่วงอายุราชการเป็นเกณฑ์ ควรมีการแข่งขันของนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อแสดงถึงศักยภาพของนักเรียนและครูและให้ทุนการศึกษาแก่ครูที่มีผลงานดี การสร้างแนวร่วมเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรเป็นเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพครูประจำการในอนาคต คุณลักษณะของครูประจำการ ได้แก่ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการวางแผนและทำงานร่วมกันเป็นทีม มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานและเป็นผู้รู้จริงในสิ่งที่สอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพครูประจำการ ควรจัดตั้งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการติดต่อที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และควรมีหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ มาถ่วงดุลอำนาจกับกระทรวงหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดโอกาสหรือภาวะยืดหยุ่นในการพัฒนา วิธีการพัฒนาครูประจำการ สสำรวจความต้องการของครูก่อนการพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้ครูได้เติมเต็มตามศักยภาพและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) แนวทางการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพครูในอนาคต สถาบันหรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลมาตรฐานวิชาชีพครู ควรเป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างใกล้ชิด ระบบการประเมินคุณภาพครู มีระบบการประเมินครูที่เป็นมาตรฐานทั่วประเทศ ใช้ระบบการประเมินตามสภาพจริงโดยใช้คุณภาพของเด็กเป็นหลักประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการในทุกระดับ และนำผลของการประเมินมาเชื่อมโยงกับการให้ค่าตอบแทนและวิทยฐานะ

รัตนา จิวแหลม (2546) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางการปฏิรูปครูในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางการปฏิรูปครูในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิต สังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ปีการศึกษา 2545 จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจความตรง และมีความเที่ยงสูงเท่ากับ 0.89 ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางการปฏิรูปครูในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์มีทัศนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านคุณลักษณะด้านสุขภาพจิตเป็นอันดับแรก รองลงมาคือคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง และคุณลักษณะด้านสุขภาพกาย

วันเพ็ญ นันทะศรี (2555) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์วิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.55-1.00 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 ผลการวิจัยพบว่าตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย 68 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาครูปฐมวัย 26 ตัวบ่งชี้ และการพัฒนาเด็กปฐมวัย 28 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1.25 ค่าองศาอิสระเท่ากับ (df) 4 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ (p-value) เท่ากับ 0.869 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 ($\chi^2 = 1.25$ df=4 p=0.869 GFI= 1.00 AGFI= 0.99 RMSEA= 0.000) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วิสุทธิ์ เวียงสมุทร (2553) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2) การนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาครู 3) การเพิ่มพูนความรู้ของครูเพื่อพัฒนาครู 4) การลงสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน 5) การนิเทศ และกำกับติดตามการพัฒนาครู 6) ประเมินผลการพัฒนาครู และ 7) บุคลากรทุกคนเน้นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาครู

ศรีสุตา งามจิตร (2554) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์วิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนมตามการรับรู้ของผู้บริการ ครูผู้สอนปฐมวัย และผู้ปกครอง จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนชั้นปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารจำนวน 95 คน ครูผู้สอนปฐมวัยจำนวน 190 คน และผู้ปกครอง จำนวน 190 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42-0.80 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการสอนและสำเร็จในสาขาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนมไม่แตกต่างกัน และ 3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนมที่ควรปรับปรุง ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านอุดมการณ์ในวิชาชีพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

สุณี บุญพิทักษ์ และคณะ (2550) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนเด็กปฐมวัย และการสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ครูรักการสอนเด็กปฐมวัย เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การนิเทศ และการศึกษาดูงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้การสรุปเชิงอุปนัย เป็นเทคนิคการสรุปข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองลาน จำนวน 27 คน และอำเภอปางศิลาทอง จำนวน 3 คน รวม 30 คน ผลการวิจัยสรุปขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนการเริ่มต้น การเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ และโรงเรียนที่เป็นสถานที่จัดกิจกรรมตลอดการดำเนินการได้เลือกโรงเรียนอนุบาลคลองลานเป็นสถานที่จัดกิจกรรมและครูสอนชั้นปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอคลองลาน และอำเภอปางศิลาทองเข้าร่วมโครงการใช้เกณฑ์การพิจารณาเป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากอำเภอเมือง คณะครูมีความต้องการสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และการเดินทางไปมาสะดวกของทีมนักวิจัย 2) ขั้นตอนการดำเนินการ ในขั้นตอนการดำเนินการนี้ใช้เทคนิคการใช้บัตรคำเป็นเครื่องมือแสดงความคิดเห็น ด้านปัญหาและความต้องการการพัฒนาของครูปฐมวัยได้ประเด็นความต้องการ ได้แก่ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การสอนแบบโครงการ เทคนิคการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ซึ่งได้จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการสอนแบบโครงการ การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเขียนแผนบูรณาการพหุปัญญา การผลิตสื่อเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ และการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาสมองเด็กปฐมวัย ซึ่งคัดเลือกวิทยากรที่มีความชำนาญทั้งทฤษฎี และการปฏิบัติ วิทยากรเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรม ลงฝึกปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย มีการส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์จริงและต่อเนื่อง โดยหลังการอบรมหนึ่งเดือนให้นำผลงานมาจัดนิทรรศการพร้อมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การนิเทศเยี่ยมตามโรงเรียน และพาศึกษาดูงาน การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลวัดปริ

นายก กรุงเทพฯ และโรงเรียนอนุบาลระยอง จังหวัดระยอง 3) ขั้นตอนสรุปผลการดำเนินการ คณะครูผู้เข้าร่วมโครงการ สะท้อนผลการเข้าร่วมโครงการ เกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการนำไปใช้ปฏิบัติจัดกิจกรรมการสอนพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งสี่ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตระหนักเห็นความสำคัญของบทบาทครูปฐมวัยในการสร้างรากฐานชีวิตของวัยเด็ก มีความสุขและภูมิใจที่ได้เป็นครูปฐมวัย บทเรียนจากงานวิจัย ในการศึกษา งานวิจัยการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนเด็กปฐมวัยครั้งนี้เกิดบทเรียนจากงานวิจัย พอสรุปเป็นภาพรวมทั้งหมดได้ว่า การเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญมาก ผู้วิจัยต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ ใช้เกณฑ์ความยินดีสมัครใจเข้าร่วมโครงการ การเดินทางที่สะดวกของนักวิจัย และผู้บริหารให้การสนับสนุน ประเด็นปัญหาและความต้องการในการพัฒนา ต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของครู โดยการจัดเวทีให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในบรรยากาศที่สบายไม่เครียด การใช้บัตรคำช่วยให้เวลากระชับ ได้ข้อมูลมากตามที่ต้องการ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการตามประเด็นความต้องการและใช้วิทยากรที่เชี่ยวชาญทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เน้นให้ลงปฏิบัติมากกว่า ฟังบรรยาย ส่งผลเชิงบวกต่อผู้เข้ารับการอบรมอย่างมาก การนัดพบกัน หลังจากการอบรม เพื่อนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นวิธีการสร้างเงื่อนไขให้เกิดการนำสิ่งที่ได้จากการอบรมไปใช้ให้เกิดผล และสร้างความต่อเนื่องของการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ที่เกิดจากการปฏิบัติในโรงเรียนของตนเองเป็นการขยายผลของความรู้ให้กว้าง และสร้างเครือข่ายของกลุ่มได้อย่างดี วิธีการการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของนักวิจัยและคณะครูปฐมวัย นักวิจัยต้องลดบทบาทของตนเองในการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องให้ทุกคนเกิดความรู้สึกเท่าเทียมกัน ไม่มีการเปรียบเทียบแข่งขัน หรือประกวดผลงาน สร้างให้บรรยากาศมีความเป็นพี่น้องหรือเพื่อนครูปฐมวัย ส่งผลให้เกิดความเป็นทีม และพบว่า การมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เห็นผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นกิจกรรมที่ไม่ยาก ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ มีผลต่อกำลังใจและความมั่นใจ เกิดความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ อยากรู้ สร้างชิ้นงานต่อไปเรื่อยๆ การทบทวนประสบการณ์หรือการถอดบทเรียน (After Action Review) เป็นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่มีผลต่อการสรุปความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะการคิดเชื่อมโยง คิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ซึ่งในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมถอดบทเรียน พบว่าครูปฐมวัยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการสอนมากขึ้น การจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมในโครงการวิจัยพัฒนา ศักยภาพครูปฐมวัยที่ให้ครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน บรรยากาศการจัดกิจกรรมทุกครั้งไม่เครียด ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกสบาย ผ่อนคลาย เนื้อหาและวิธีการตรงกับความต้องการ เหมาะสม สอดคล้องกับบริบท มีผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ต้องการเรียนรู้ สามารถนำความรู้สู่ การปฏิบัติ และมีผลต่อการสร้าง เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รักการสอนเด็กปฐมวัยของตน

สุดท้าย อนุสรสรราชกิจ และศิริประภา พุทธิกุล (2553) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครูปฐมวัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับครูปฐมวัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ของครูที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ในด้านองค์ความรู้ เจตคติ และทักษะวิชาชีพ ผู้เข้าร่วมการวิจัย คือ ครูปฐมวัยจากโรงเรียนในเขตจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำนวน 30 คน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบมีการแทรกแซง

ประกอบด้วย 2 ระยะ คือระยะที่ 1 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การพัฒนาต้นแบบกระบวนการเรียนรู้ ช่วงที่ 2 การทดลองใช้ต้นแบบกระบวนการเรียนรู้ และช่วงที่ 3 การวิเคราะห์และปรับกระบวนการ และระยะที่ 2 การสรุปและนำเสนอผลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านองค์ความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นที่ 1 การเรียนรู้ตนเอง ขั้นที่ 2 การเปิดใจยอมรับตนเองและผู้อื่น ขั้นที่ 3 การฝึกปฏิบัติการไคร่ครวญ และภาวนา และขั้นที่ 4 การสะท้อนการเรียนรู้ การวิพากษ์ประสบการณ์เดิม นำสู่การเกิดประสบการณ์ใหม่ 2) ผลการเรียนรู้ของครู สะท้อนใน 3 ด้าน คือ 2.1) ด้านองค์ความรู้ ครูได้เพิ่มพูนองค์ความรู้ ความเข้าใจองค์ความรู้ทางการศึกษา คือ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 2.2) ด้านเจตคติ ครูพัฒนาความเมตตา เอื้ออาทรที่มีต่อเด็ก และ 2.3) ด้านทักษะวิชาชีพ ครูพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครูในเรื่องการจัดการชั้นเรียน และการปรับพฤติกรรม

พิรญาณ์ หนูทองอินทร์ (2552) ศึกษาความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูปฐมวัยที่สอนในโรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีที่ทำการสอนในระดับปฐมวัยปีที่ 1-3 จำนวน 50 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยโรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์มีความคิดเห็นว่าการนิเทศภายในส่งผลต่อการพัฒนาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 3 ด้าน โดยมีผลในด้านประเมินผลการเรียนการสอนมากที่สุดโดยเฉพาะในเรื่องการประเมินพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน และความสม่ำเสมอในการประเมินหลังสอน รองลงมาคือการนำสื่อมาใช้ในทางปฏิบัติโดยเฉพาะในเรื่องการจัดหาสื่อมาประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอ และด้านสุดท้าย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดกิจกรรม โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ศรีสุตา แสงพันธ์ (2550) ศึกษาผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูปฐมวัยระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ถึงระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 จำนวน 18 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการสังเกตและบันทึกคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน $IOC = 0.98$ และมีค่าดัชนีความสอดคล้องในความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต $RAI = 0.92$ ผลของการวิจัยพบว่าคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ถึงระดับชั้น

ปฐมวัยปีที่ 3 หลังได้รับการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีต่อคุณภาพการจัด กิจกรรมการเรียน การสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ถึงระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ในด้านการจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัด บรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และด้านบุคลิกภาพของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มี ความสุข พบว่าโดยภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อน ระหว่าง และหลังได้รับการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของแต่ละช่วงมีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Vasconcelos (2008) ศึกษาโปรแกรมในการฝึกปฏิบัติการจัดการศึกษาของครูและบทบาท ของโปรแกรมต่อนักศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศโปรตุเกส ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่าง นักศึกษาคู อาจารย์ และการดูแลจากทางมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ได้สรุปผลกระบวนการพัฒนาและ ติดตามโปรแกรมดังนี้คือ 1) กำหนดบริบท (context) 2) กำหนดโปรแกรมการฝึกปฏิบัติที่เป็นความ ร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรม 3) ดำเนินการฝึกปฏิบัติ 4) การดูแลนักศึกษาคูจากอาจารย์และทาง มหาวิทยาลัย และ 5) การแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างนักศึกษาคู และอาจารย์ ต่อโปรแกรม ในการฝึกปฏิบัติการจัดการศึกษาของครู จากนั้นนำมาสรุปและหาทางในการแก้ไขและพัฒนาการจัด การศึกษาของครูต่อไป

Doig and Groves (2011) ศึกษาการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูและชุดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาครู และชุดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน เรียกว่า SWIPPA ดังนี้คือ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (S) 2) บุคลากรทุกฝ่ายทั้งโรงเรียนร่วมปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา (W) 3) บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (I) 4) บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตร (P) 5) โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นทางการ (P) และ 6) บุคลากรทุกคนในโรงเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ (A)

Kim, Kyeong-Hwa (2006) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผ่านทาง ระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ครูสามารถจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่พิการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมิน ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจ จัดกลุ่มสนทนา ศึกษาเอกสารผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นที่ได้ทั้งหมด 113 ประเด็น แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับความสำคัญอันได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นความจำเป็นที่มีความ สำคัญระดับประเทศ ควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน กลุ่มที่ 2 เป็นความต้องการจำเป็น ระดับประเทศ แต่มีความสำคัญ หรือมีความเร่งด่วนน้อยกว่ากลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 3 เป็นความต้องการ จำเป็นระดับมณฑลรัฐ และกลุ่มที่ 4 เป็นความต้องการจำเป็นระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างความ ต้องการจำเป็นในกลุ่มที่ 1 ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาครูผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต 4 ประเด็น ได้แก่ การออกแบบหลักสูตรและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความพิการปาน

กลาง การประเมินผลการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนร่วม และการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา

Mingucci (2001) ได้ประเมินผลของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูสอนภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่สองในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งทำงานที่โปรแกรมการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ผู้ศึกษาได้สำรวจวิธีการที่สามารถส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ในด้านการศึกษารวมทั้งศึกษาปัญหาที่ว่าการศึกษาเชิงปฏิบัติการ หรือการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู หรือนิยามเรียกกันว่า “ครูผู้สืบเสาะดำเนินการเพื่อให้เข้าใจและปรับปรุงการปฏิบัติของตน” นั้นสามารถจัดประสบการณ์การพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยรับรู้ว่ามีความหมายต่อการสอนของพวกเขาได้หรือไม่ ผลการศึกษา พบว่า ครูที่ร่วมวิจัยได้รับประโยชน์หลายด้านจากการศึกษาปฏิบัติ ได้แก่ความเชื่อมั่นส่วนตัวและทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ครูมีความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จและผลงานเป็นที่รู้จักของนักวิชาชีพอื่นๆ เพิ่มขึ้น อันเป็นผลของโครงการวิจัยในชั้นเรียน โดยสรุปการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถสร้างชุมชนการเรียนรู้ในการศึกษาได้ ผลการอภิปรายทำให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถแบ่งปันปัญหาเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในทางสร้างสรรค์ได้

New York State Center-Based and Family Child Care Center (2010) ศึกษาการออกแบบโปรแกรมการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ทั้งนี้ในเนื้อหาของโปรแกรมควรครอบคลุมเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โภชนาการและสุขภาพที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย โปรแกรมการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กปฐมวัย ข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย และการดำเนินการใช้โปรแกรมควรจะมีระบบการติดตามที่ชัดเจนเพื่อดูถึงความก้าวหน้าภายหลังจากที่ใช้โปรแกรม การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

Office for Official Publications of the European Union (2010) ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูในยุโรป ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูในยุโรปที่เหมาะสมมี 7 ขั้นตอน คือ 1) จัดการศึกษาครูอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับทรัพยากรอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ 2) ส่งเสริมให้ครูสะท้อนงานให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และสร้างเป็นนวัตกรรม 3) สร้างเสริมให้อาชีพครูน่าสนใจโดยการสรรหาบุคลากร การบรรจุตำแหน่ง 4) สร้างความมั่นใจในคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา ใช้การเรียนการสอนและการปฏิบัติความรู้เฉพาะวิชาและทักษะการสอนที่จำเป็น 5) สร้างความมั่นใจว่าครูสามารถเข้าถึงการสนับสนุนที่ส่งเสริมและสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง ทบทวนความต้องการของครูความรู้ใหม่ ทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ 6) การศึกษาของครูที่มีคุณภาพสูงและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 7) สร้างความมั่นใจว่าครูมีความเป็นผู้นำในด้านทักษะการสอน ได้รับการฝึกอบรมที่มีคุณภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนและความเป็นผู้นำ

Ono and Ferrerira (2010) ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูวิชาชีพครูที่เหมาะสม มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาครูวิชาชีพครูที่เหมาะสม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาบทเรียนในแอฟริกาใต้ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมควรใช้กระบวนการการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการวางแผน-ปฏิบัติ-เยี่ยมชม (plan-do-see) มี 5 ขั้นตอนคือ 1) การสร้างบทเรียน สร้างความมีส่วนร่วม 2) การใช้เวลาในการพัฒนาครูเพิ่มขึ้น 3) การเสริมสร้างพลังครูผู้สอน 4) การให้ผู้เชี่ยวชาญเยี่ยมชมโรงเรียน เพื่อให้ข้อเสนอแนะ

และกำกับติดตาม และ 5) การสร้างโอกาสสำหรับครูที่จะแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (best practice) เพื่อพัฒนาครู

Schottelkorb (2008) ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และวิธีการให้คำปรึกษาของครูแกนนำของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อเป็นข้อบ่งชี้เชิงวิเคราะห์ และแบ่งระดับพฤติกรรมเป็นการเรียนรู้แบบรายงาน และแบบทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ ได้ตรวจสอบผลกระทบใน 2 ส่วน คือตัวผู้ปกครอง และความเข้มในการสอน โดยศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนจำนวน 5 คน ฝ้าสังเกตพฤติกรรมผ่านการสังเกตขณะอบรมกับเด็ก 5 คน จำนวน 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ยิ่งกว่านั้นผู้ปกครองและครูจะถูกจัดทำมาตรวัดพฤติกรรม และบัญชีรายการวัด เนื้อหาก่อนอบรม ระหว่างและหลังการอบรม เพื่อป้องกันความคาดเคลื่อนของการสังเกต โดยได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่ม 3 คนแรกให้การสังเกต 24 สัปดาห์ จำนวน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 30 นาที ส่วนอีก 2 คนรับการสังเกต 2 ครั้งต่อสัปดาห์ครั้งละ 30 นาที จำนวน 14 สัปดาห์ การวิเคราะห์เชิงประจักษ์จากข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผลที่ได้ปะปนกันนักเรียน 3 คนแรก แสดงให้เห็นการพัฒนาอย่างชัดเจนจากการสังเกตในห้องเรียนผลที่ได้จากข้อมูลประเมินครูและผู้ปกครองไม่ได้ สัดส่วนกัน แต่ก็ชี้วัดถึงการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมความหมายโดยนัยสำคัญสำหรับการวิจัยในอนาคตในเรื่องประโยชน์ของรูปแบบการศึกษาการวัดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมนักเรียนและประเด็นบ่งชี้ต่างๆ

The National Association for the Education of Young Children: NAEYC (2010) ศึกษาการออกแบบโปรแกรมจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม และการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยจะต้องมีสาระหรือการให้ความรู้เกี่ยวกับบรรยากาศของครูปฐมวัย การอยู่ร่วมกับเด็กปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งสี่ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์จิตใจ และด้านสังคม ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินทั้งสี่ด้านนั้นด้วย และจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายของโปรแกรมอย่างชัดเจน พร้อมทั้งการปรับปรุงและพัฒนา นวัตกรรมด้วย การประเมินโปรแกรมจะต้องประเมินจากจุดตั้งต้น ประเมินระหว่างดำเนินการใช้ โปรแกรม และประเมินภายหลังจากโปรแกรมนั้นดำเนินการสิ้นสุดลงแล้ว

2) งานวิจัยที่เป็นการศึกษาระยะยาว (longitudinal study)

ผู้วิจัยนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นการศึกษาระยะยาว (longitudinal study) รวม 3 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของก้อง ไชยณรงค์ (2552) นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล (2551) และรุจิพัชญ์ อรุวิพัฒนานนท์ (2553) ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัยดังกล่าวเพื่อศึกษาแนวทางการใช้ดำเนินการและการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

ก้อง ไชยณรงค์ (2552) ศึกษาผลของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำในรูปโค้งพัฒนาการ ที่มีตัวแปรแฝงของภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำ: กรณีศึกษานักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีวัตถุประสงค์วิจัย คือ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดและโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงของภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำว่ามีตัวบ่งชี้ใดที่มีน้ำหนักสำคัญสูงสุดในการวัดองค์ประกอบนั้น 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการพัฒนาภาวะผู้นำเต็มรูป และทักษะผู้นำตามหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ ด้านเนื้อหาสาระระหว่างภาคการศึกษาและระหว่างชั้นปี 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำ โดยดูว่าในการวัดแต่ละครั้งมีอิทธิพลต่อ

ภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำในช่วงเวลาการวัดช่วงต่อไป และดูความแตกต่างของขนาดอิทธิพล และ 4) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการศึกษาความแตกต่างระหว่างค่าที่คาดหวังและที่เป็นจริงของภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำของการพัฒนาการแต่ละชั้นปี กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่หนึ่ง 147 นาย ชั้นปีที่สอง 151 นาย และชั้นปีที่สาม 146 นาย รุ่นปีการศึกษา พ.ศ. 2550 ถึงปีการศึกษา พ.ศ. 2551 รวม 444 นาย กลุ่มที่ 2 ชั้นปีที่สี่ ทดลองใช้เครื่องมือ 169 นาย กลุ่มที่ 3 กลุ่มสัมภาคเป็นนายทหารสัญญาบัตรและผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน จำนวน 14 นาย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบวัดภาวะผู้นำเต็มรูปและชุดที่ 2 แบบวัดทักษะผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำพบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบายและทักษะผู้นำมีลักษณะพัฒนาการเป็นโมเดลพัฒนาการความแปรปรวนความคลาดเคลื่อนไม่เท่ากัน ส่วนภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีลักษณะพัฒนาการเป็นโมเดลพัฒนาการเส้นตรงภาวะผู้นำเต็มรูป มีตัวแปรการสร้างแรงจูงใจที่เป็นพลังขับเคลื่อน คุณลักษณะการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และพฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนทักษะผู้นำมีตัวแปรทักษะทางเทคนิคทักษะมนุษยสัมพันธ์และทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบสำคัญสูงสุด 2) ผลการวิเคราะห์หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำเทียบเคียงกับค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นแบบเส้นตรงโดยมีคะแนนครั้งที่ 2, 4, 6 และ 8 อันเป็นการวัดช่วงปลายภาคการศึกษาที่ 2 สูงกว่าในการวัดครั้งที่ 1, 3, 5 และ 7 อันเป็นการวัดต้นภาคการศึกษาที่ 1 3) อิทธิพลของภาวะผู้นำเต็มรูปและทักษะผู้นำจากการวัดนักเรียนนายร้อย 4 ปีผลการวัดช่วงต้นมีอิทธิพลต่อการวัดช่วงต่อไป และขนาดอิทธิพลของการวัดแต่ละช่วงแตกต่างกันโดยอิทธิพลการวัดช่วงปีที่ 1-2 สูงกว่า ปีที่ 2-3 และ ปีที่ 3-4 และ 4) ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตระเจริญกุล (2551) ศึกษาการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยรายไตรมาสตามตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาวของระดับคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยตามตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม และ 3) เพื่อศึกษาบทบาทในการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย เก็บรวบรวมข้อมูลจากคนไทย 15 กลุ่มสาขาอาชีพ จำนวนรวม 5,250 คน ใน 5 ภูมิภาค โดยรวบรวมข้อมูล 5 ช่วงเวลา ห่างกันช่วงเวลาระยะ 3 เดือน คือช่วงเดือนสิงหาคม 2549 พฤศจิกายน 2549 กุมภาพันธ์ 2550 พฤษภาคม 2550 และสิงหาคม 2550 ช่วงสุดท้ายเป็นการวัดระดับคุณธรรมจริยธรรมตามความคาดหวัง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง ทั้ง 7 ตัว จากการรวบรวมข้อมูล 5 ช่วงเวลา คือช่วงเดือนสิงหาคม 2549 ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2549 ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2550 ช่วงเดือนพฤษภาคม 2550 และช่วงเดือนสิงหาคม 2550 พบว่าค่าเฉลี่ยระดับคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ ในการวัดครั้งแรกเดือนพฤศจิกายน 2549 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.569-2.012 อันเป็นคุณธรรมจริยธรรมระดับดีพอใช้ และมีการเปลี่ยนแปลงระดับคุณธรรมจริยธรรม โดยในการวัดครั้งสุดท้ายในเดือนสิงหาคม 2550 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.240-3.804 อันเป็นคุณธรรม

จริยธรรมระดับดีถึงดีมากทุกตัวบ่งชี้ 2) ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง ด้วยการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการแบบมีตัวแปรแฝง (latent growth curve model) เพื่อศึกษาพัฒนาการ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังของคนไทยตามตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ พบว่าอัตราพัฒนาการ 4 ช่วงเวลา จากการวัด 5 ครั้ง คืออัตราพัฒนาการช่วงแรกจากเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ช่วงที่สองจากเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2549 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ช่วงที่สามจากเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2550 และช่วงที่สี่จากเดือนพฤษภาคม 2550 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มเป็นเส้นตรง โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของทุกกลุ่มอาชีพในช่วงแรก มีค่าระหว่าง 0.250-0.448 ในช่วงที่สอง มีค่าระหว่าง 0.500-0.812 ในช่วงที่สาม มีค่าระหว่าง 0.750-1.174 และในช่วงที่สี่อันเป็นช่วงสุดท้าย มีค่าระหว่าง 1.000-1.412 สรุปได้ว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นช่วงละประมาณ 0.320-0.500 คิดเป็นร้อยละ 8.00-12.00 แสดงถึงลักษณะแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังทั้ง 7 ตัวมีแนวโน้มเป็นเส้นตรง และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่ากลุ่มที่มีระดับการเริ่มต้นสูงและมีอัตราการพัฒนาการสูงที่สุดคือ กลุ่มพระสงฆ์/นักบวช/ผู้นำศาสนา รองลงมาคือกลุ่มทหาร/ตำรวจ แพทย์/เภสัชกร/พยาบาล ทนาย/อัยการ/ผู้พิพากษา/พศติ นักบัญชี/ผู้ตรวจบัญชี ครูอาจารย์ วิศวกร/สถาปนิกส่วนกลุ่มที่มีอัตราการพัฒนาการค่อนข้างต่ำคือ กลุ่มนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา กลุ่มกรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน/ลูกจ้าง กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มคนว่างงาน ดังนั้นถือว่ากลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มเสี่ยง และ 3) ผลการวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับตนเอง ระดับครอบครัว และระดับสังคม พบว่าค่าเฉลี่ยจากการเรียงลำดับความสำคัญของบทบาทในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับตนเองมาจากการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่เป็นลำดับแรก รองลงมาคือการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน, การเลียนแบบบุคคลสำคัญที่มีคุณธรรม, การปฏิบัติธรรมะ, การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, การดูโทรทัศน์, การฟังวิทยุ, การไปวัดเป็นประจำ, การอ่านคอลัมน์ธรรมะจากหนังสือพิมพ์ และการใช้อินเทอร์เน็ต ตามลำดับ สำหรับค่าเฉลี่ยจากการเรียงลำดับความสำคัญของบทบาทในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับครอบครัวมาจากการชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวทำความดีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการเอาใจใส่ดูแลการกระทำของสมาชิกในครอบครัว การคุย/ถกเถียงถึงเหตุผลและความเหมาะสมในการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว และการยกตัวอย่างบุคคลในสังคมที่มีคุณธรรมให้เป็นแบบอย่างแก่ครอบครัว ส่วนค่าเฉลี่ยจากการเรียงลำดับความสำคัญของบทบาทในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับสังคมมาจากการจัดประชุมสมาชิกของชมรมในด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการเป็นกรรมการ/ผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม การจัดรายการคุณธรรมจริยธรรมทางโทรทัศน์ การเขียนบทความแสดงความคิดเห็นทางสื่อสิ่งพิมพ์ และการเป็นวิทยากร/ผู้ให้ข้อมูลด้านคุณธรรมจริยธรรม

รุจิพัชญ์ อรุณพัฒนานนท์ (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ของพัฒนาการระหว่างการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสกลนคร: การประยุกต์ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง มีวัตถุประสงค์วิจัย คือเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอัตมโนทัศน์ พร้อมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของพัฒนาการระหว่างการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอัตมโนทัศน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสกลนคร จำนวน 961 จาก 17 โรงเรียน ผลการวิจัย พบว่าโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงของทั้ง 3 โมเดล มีความสอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โดยโมเดลโค้งพัฒนาการของการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ มีค่า $\chi^2 = 0.09$, $df = 2$, $p = 0.96$, $2=RMSEA = 0.00$, $CFI = 1.00$, $RMR = 0.002$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$ และ $\chi^2/df = 0.045$ โมเดลโค้งพัฒนาการของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่า $\chi^2 = 0.06$, $df = 2$, $p = 0.97$, $RMSEA = 0.00$, $CFI = 1.00$, $RMR = 0.003$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$ และ $\chi^2/df = 0.03$ และโมเดลโค้งพัฒนาการของอัตมโนทัศน์มีค่า $\chi^2 = 0.09$, $df = 2$, $p = 0.957$, $RMSEA = 0.00$, $CFI = 1.00$, $RMR = 0.004$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$ และ $\chi^2/df = 0.045$

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า พบว่ามีงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำ/พัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยใช้เพียงทฤษฎีเดียวในการพัฒนามาตรวัดคุณลักษณะของครูปฐมวัย และยังไม่ได้อิงกับบริบทของความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนมีการพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์เป็นรายคุณลักษณะ แต่ยังไม่มีการพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในภาพรวมพร้อมกันทุกด้าน และยังไม่มีการทำวิจัยที่พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ทุกด้านในลักษณะที่เป็นการศึกษาระยะยาว (longitudinal study) ในติดตามการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัย เพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด คือทั้งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย ได้แก่ และกลุ่มสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

ตอนที่ 6 กรอบความคิดในการวิจัย

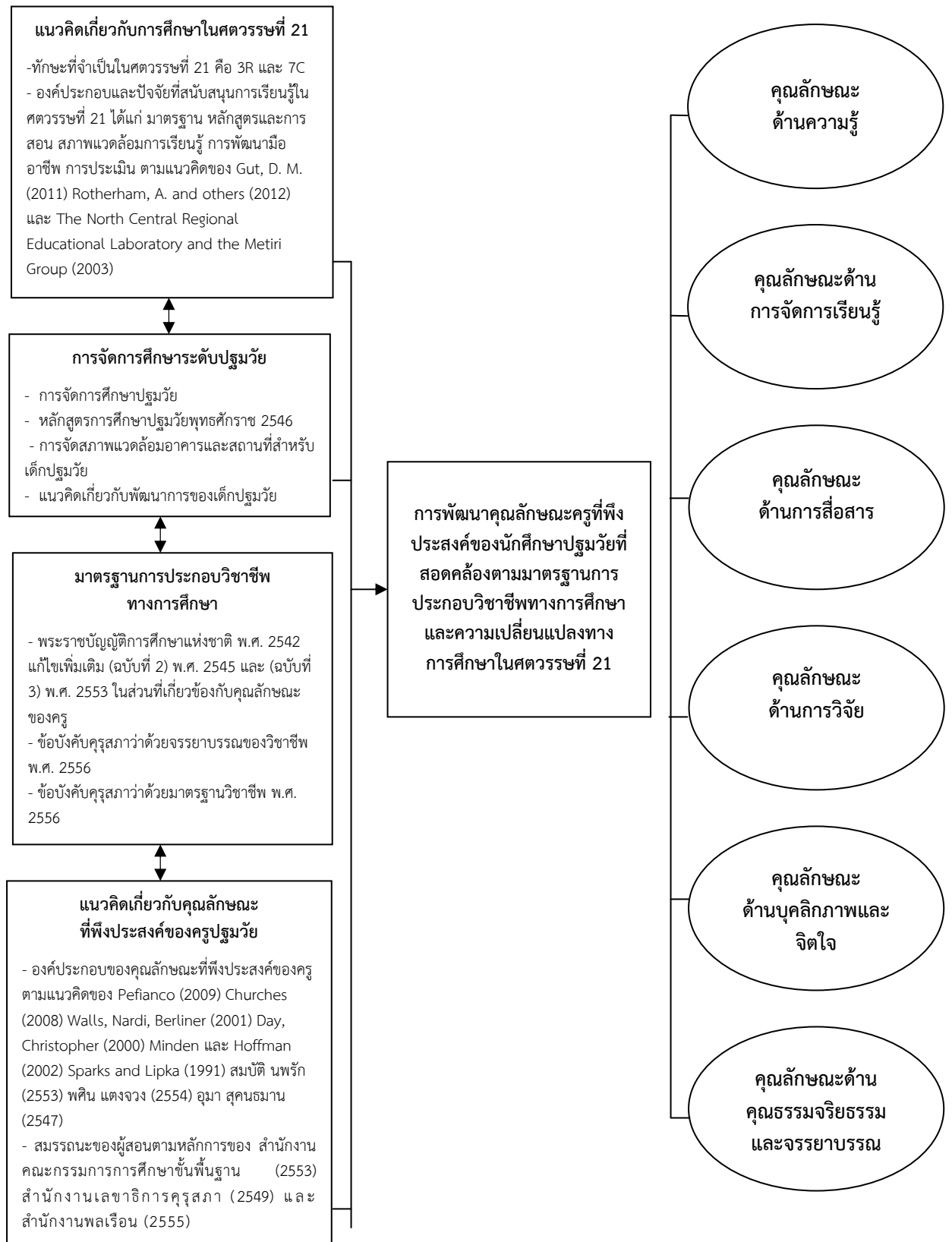
กรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 กรอบแนวคิด คือ 1) กรอบแนวคิดของการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) กรอบความคิดของแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 3) กรอบความคิดของการศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาว เพื่อตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดดังนี้

กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตาม ตัวบ่งชี้หลักและตัวบ่งชี้ย่อยที่สังเคราะห์ขึ้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย มาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

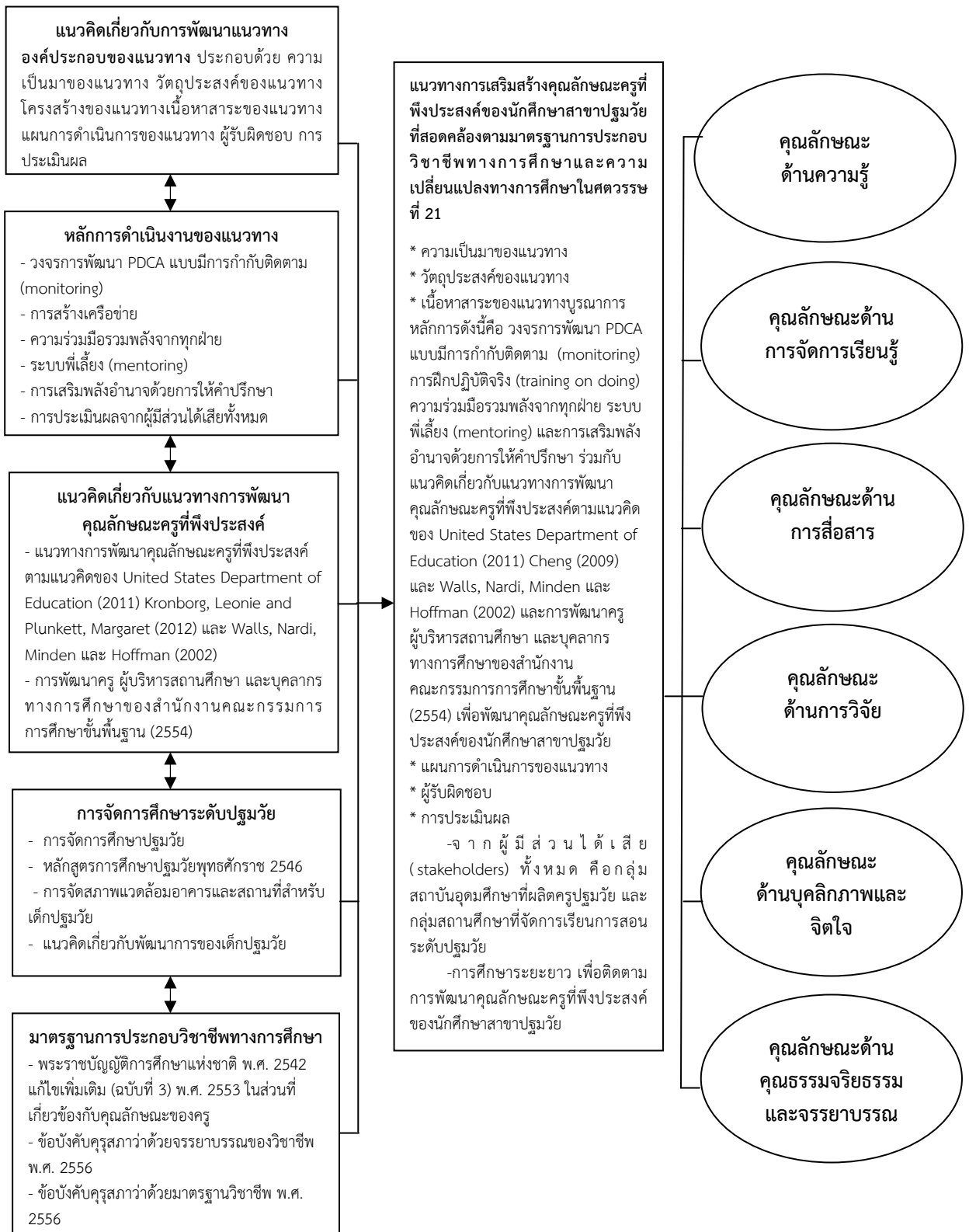
การศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงไว้ในภาพที่ 2.2

กรอบแนวคิดของแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขานปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทาง หลักการดำเนินงานของแนวทาง ได้แก่ วงจรการพัฒนา PDCA แบบมีการกำกับติดตาม (monitoring) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือรวมพลัง ระบบพี่เลี้ยง (mentoring) การเสริมพลังอำนาจด้วยการให้คำปรึกษา และการประเมินผลจากผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ มาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงไว้ในภาพที่ 2.3

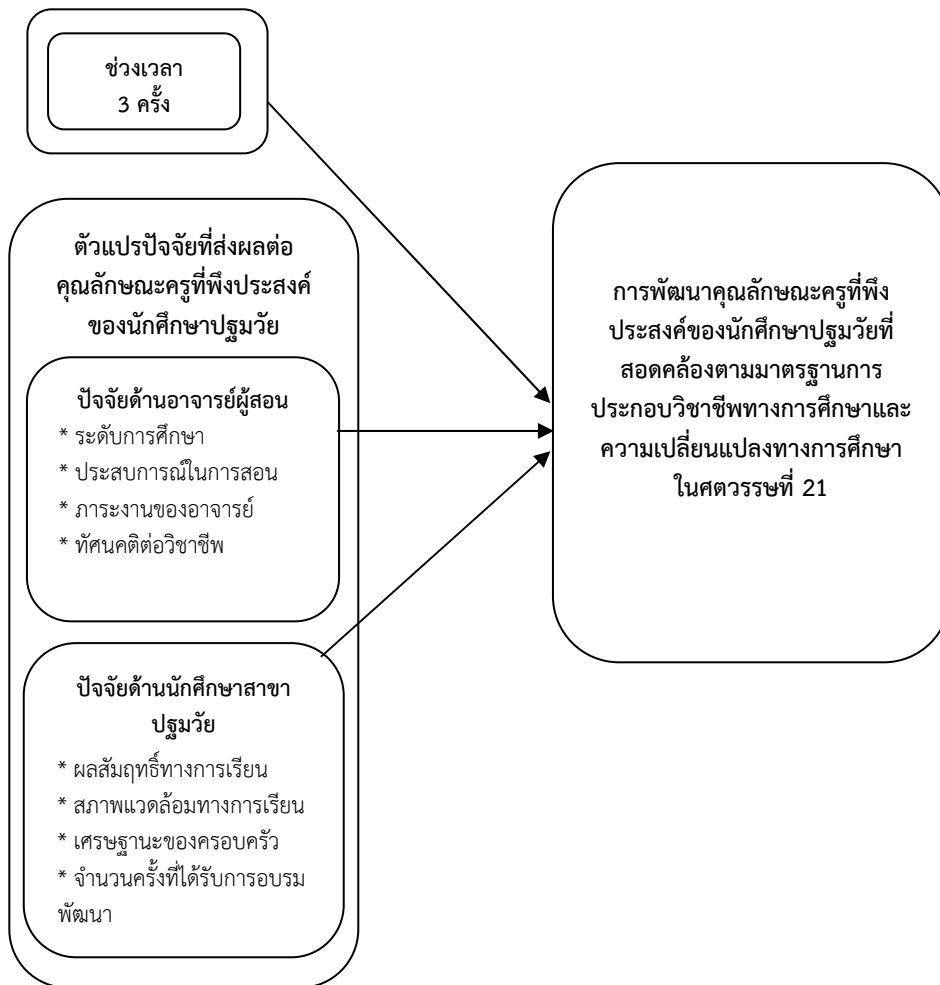
กรอบความคิดของการศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาว เพื่อตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขานปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงไว้ในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดของการพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดของแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 2.4 กรอบความคิดของการศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาวเพื่อตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21: การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาว” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของกรอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ทั้งหมด คือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย และกลุ่มสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย 4) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 5) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการนำแนวทางไปทดลองใช้ด้วยการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาว และ 6) เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยรวม 7 ขั้นตอน รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง การพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการตรวจสอบคุณภาพคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การสืบค้นเอกสารและงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การนำสาระจากเอกสารและงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศมาวิเคราะห์จัดแยกหมวดหมู่ตามประเด็นที่กำหนด ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์กรอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่คัดสรร การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทั้งหมดเป็นการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2. การพัฒนาร่างเกณฑ์การประเมินตามกรอบตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

3. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของกรอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยทั้งตัวบ่งชี้หลัก ตัวบ่งชี้ย่อยและการตรวจสอบคุณภาพของ

เกณฑ์การประเมินจากการสัมภาษณ์แบบจัดกลุ่มสนทนา (focus group interview) ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 10 คน รวม 40 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 45 คน

ขั้นตอนที่สอง การพัฒนาเครื่องมือประเมิน การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการประเมิน และเกณฑ์การประเมินตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้น

1. การพัฒนาเครื่องมือการประเมิน ซึ่งประกอบด้วยแบบวัดตัวบ่งชี้ตามกรอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำเครื่องมือฉบับร่างพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมิน กรอบแนวคิดในการประเมิน นิยามปฏิบัติการของตัวแปร และตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม (table of specification) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยเป็นการตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษาในข้อคำถาม และความเหมาะสมของรูปแบบของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาระหว่างผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้การวิเคราะห์ IOC

3. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงและอำนาจจำแนกของเครื่องมือการประเมิน โดยผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย 30 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย 30 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 30 คน รวมจำนวน 90 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการประเมิน โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตามวิธีของครอนบาคโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) และอำนาจจำแนก โดยจะเลือกสรรตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่เหมาะสมไปประเมินต่อไป

1.การพัฒนาเครื่องมือการประเมิน ซึ่งประกอบด้วยแบบวัดตัวบ่งชี้ตามกรอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย

2.การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำเครื่องมือฉบับร่างพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมิน กรอบแนวคิดในการประเมิน

นียมปฏิบัติการของตัวแปร และตารางการวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม (table of specification) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยเป็นการตรวจสอบความครอบคลุมของข้อความ ความถูกต้องเหมาะสม และความชัดเจนของการใช้ภาษาในข้อความ และความเหมาะสมของรูปแบบของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาระหว่างผู้เชี่ยวชาญ โดย ค่า IOC ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ค่า IOC จากการพิจารณาแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC	จำนวนข้อในแบบสอบถาม
1.00	79
0.80	12
0.60	4
รวม	95

3. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงและอำนาจจำแนกของเครื่องมือการประเมิน โดยผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย รวมจำนวน 90 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการประเมิน โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตามวิธีของครอนบาคโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าข้อมูลของทุกตัวแปรพบว่ามีค่าความเที่ยงสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาอยู่ระหว่าง 0.7921 – 0.9117 ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาของตัวแปรในแบบสอบถาม

ตัวแปรในแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา
คุณลักษณะด้านความรู้	0.8821
คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้	0.9052
คุณลักษณะด้านการสื่อสาร	0.7921
คุณลักษณะด้านการวิจัย	0.8274
คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและจิตใจ	0.9117
คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	0.9028

ขั้นตอนที่สาม การประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจากผู้มีส่วนได้เสีย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย 2) กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และ 3) กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย

ในขั้นตอนนี้ใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยทั้งการประเมินเชิงปริมาณ และการประเมินเชิงคุณภาพดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างในการประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย ประเมินจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย 2) กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และ 3) กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้) และจังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ 2 แห่ง รวม 10 แห่ง วิธีการสุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนการดำเนินการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1) ผู้วิจัยสุ่มเลือก 1 จังหวัดจากแต่ละภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จังหวัด 4 จังหวัด และจังหวัดกรุงเทพมหานคร

2) จากแต่ละจังหวัดที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 ของการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) กลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 2 แห่ง จาก 5 จังหวัด รวม 10 แห่ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียจาก 2 กลุ่มหลัก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 กลุ่ม ได้แก่ 2.1) กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย แห่งละ 4 คน รวม 40 คน 2.2) กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 10 คน รวม 100 คน และ 2.3) กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 30 คน รวม 300 คน รวมทั้งสิ้น 440 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบปลายเปิด ส่วนที่ 2 แบบประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ

1) การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินด้วยค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 2 กลุ่มหลัก คือ 1) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1.1) กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย 1.2) กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และ 1.3) กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และ 2) กลุ่มสถานศึกษาที่

จัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่ม ได้แก่ 2.1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย และ 2.2) กลุ่มครูปฐมวัย

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

การประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้มีส่วนได้เสีย รวม 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 15 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลักการในการวิเคราะห์ที่ใช้หลักการสังเคราะห์โดยการเปรียบเทียบสาระที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้ง 4 กลุ่ม สรุปรวมส่วนที่เหมือนและวิเคราะห์นำเสนอส่วนที่ต่างกัน

ขั้นตอนที่สี่ การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การสืบค้นเอกสารและงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. การสัมภาษณ์แบบจัดกลุ่มสนทนา (focus group interview) ผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 10 คน รวม 40 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 45 คน เพื่อพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. การนำสาระจากเอกสารและงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศมาสังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยดังกล่าวมาสังเคราะห์ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบจัดกลุ่มสนทนา (focus group interview) ผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ได้แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ห้า การจัดประชุมเพื่อให้ความรู้ถึงแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ในขั้นตอนนี้ เป็นการเตรียมการทดลองสำหรับกลุ่มทดลอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่จะไปทดลองใช้แนวทางฯ ที่พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนที่สี่ เป็นลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กและผู้บริหาร โดยมีจัดทั้ง 5 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และจังหวัดกรุงเทพมหานคร) ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย แห่งละ 3 คน รวม 15 คน 2) กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 5 คน รวม 25 คน และ 3) กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 40 คน รวม 200 คน รวมทั้งสิ้น 240 คน

ขั้นตอนที่หก การทดลองใช้แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การทดลองใช้แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยครั้งนี้ ตัวแปรตามคือคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มที่ 3 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย จาก 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้) และจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภูมิภาคละแห่ง รวม 5 แห่ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้) และจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 3 ครั้ง จากผู้มีส่วนได้เสีย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 15 คน รวม 3 ครั้งเป็นรายไตรมาส เก็บรวบรวมข้อมูลรวม 45 ชุด และกลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 60 คน รวม 300 คน รวม 3 ครั้งเป็นรายไตรมาส เก็บรวบรวมข้อมูลรวม 900 ชุด รวมทั้งสิ้น 945 ชุด

ตัวแปรในการทดลอง

1. ตัวแปรจัดกระทำ คือแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. ตัวแปรตาม เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่เจ็ด การตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย การประเมินคุณภาพแนวทางผู้วิจัยประเมินจากจุดตั้งต้น ประเมินระหว่างดำเนินการใช้แนวทาง และประเมินภายหลังจากแนวทางนั้นดำเนินการสิ้นสุดลงแล้ว ประกอบด้วย 3 แนวทางหลัก คือ

1) จากการวิเคราะห์พัฒนาการ/แนวโน้มคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการนำแนวทางฯ ไปทดลองใช้ รวม 3 ครั้ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้) และจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภูมิภาคละแห่ง รวม 5 แห่ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 3 ครั้งจากผู้มีส่วนได้เสีย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 10 คน รวม 50 คน รวม 3 ครั้งเป็นรายไตรมาส เก็บรวบรวมข้อมูลรวม 150 ชุด และกลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย แห่งละ 60 คน รวม 300 คน รวม 3 ครั้งเป็นรายไตรมาส เก็บรวบรวมข้อมูลรวม 900 ชุด รวมทั้งสิ้น 1,050 ชุด

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสียและผู้เชี่ยวชาญ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดรวม 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 15 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 50 คน

3) จากการสังเคราะห์จากการสังเกตและการจดบันทึกอนุทินของคณะนักวิจัยในการเข้าไปกำกับติดตาม (monitoring) และประเมินกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย 5 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยแล้วจากขั้นตอนที่สอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ครั้งจากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) โดยเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ช่วงเวลาคือ ระยะเวลาที่ 1 ก่อนการดำเนินการทดลอง ระยะเวลาที่ 2 หลังการดำเนินการทดลองครบเดือนที่ 2 และระยะเวลาที่ 3 หลังการดำเนินการทดลองครบเดือนที่ 4

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสียและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยภายหลังจากการทดลองใช้แนวทางฯ

3) แบบสังเกตและแบบบันทึกอนุทินของคณะนักวิจัยในการเข้าไปกำกับติดตาม (monitoring) และประเมินกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจุดตั้งต้น ประเมินระหว่างดำเนินการใช้แนวทาง และประเมินภายหลังจากแนวทาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่จาก 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้) และจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภูมิภาคละ 2 แห่ง รวม 10 แห่ง ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ช่วงเวลาคือ ระยะเวลาที่ 1 ก่อนการดำเนินการทดลอง ระยะเวลาที่ 2 หลังการดำเนินการทดลองครบเดือนที่ 2 และระยะเวลาที่ 3 หลังการดำเนินการทดลองครบเดือนที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistics) แล้วเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated measure ANOVA)

1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ (multi-level analysis)

1.3 การวิเคราะห์พัฒนาการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาวของคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจากผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การตรวจสอบคุณภาพของแนวทางฯ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสียและผู้เชี่ยวชาญ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดรวม 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาจารย์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาสาขาปฐมวัย และกลุ่มที่ 3 กลุ่มครูปฐมวัย/ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย กลุ่มละ 15 คน และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน รวม 50 คน และจากการสังเคราะห์จากการสังเกตและการจดบันทึกอนุทินของคณะนักวิจัยในการเข้าไปกำกับติดตาม (monitoring)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการประเมินแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แบบบันทึกอนุทินของคณะนักวิจัยในพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลักการในการวิเคราะห์ใช้หลักการสังเคราะห์โดยการเปรียบเทียบสาระที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบจัดกลุ่มสนทนาทั้ง 4 กลุ่ม สรุปรวมส่วนที่เหมือนและวิเคราะห์นำเสนอส่วนที่ต่างกัน